

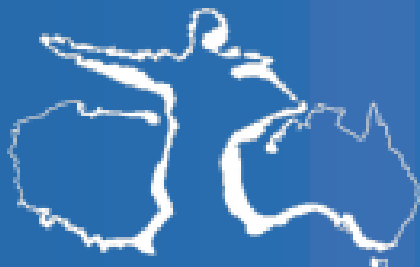
MOUNTAIN WHISPERS

THE MOUND AND MOUNT
KOSCIUSZKO FESTIVAL 2008

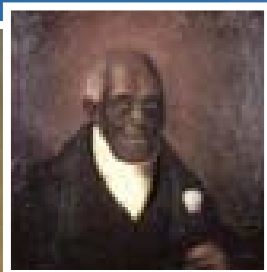

ANTHOLOGY

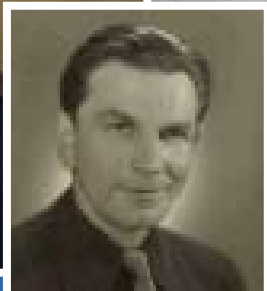

MOUND AND MOUNT KOSCIUSZKO FESTIVAL

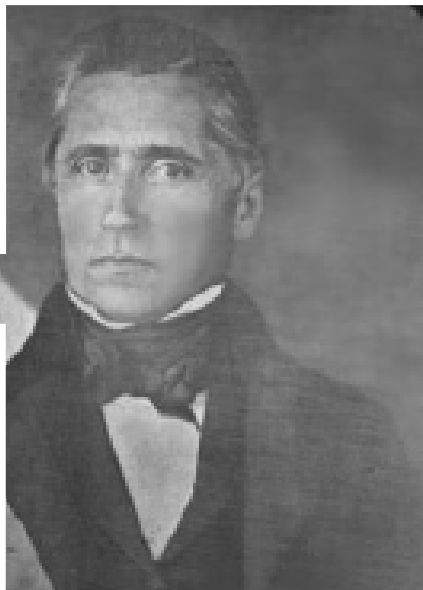
Agrippa Hull

Tadeusz Kosciuszko

Stanisław Blum

Paul Edmund Strzelecki

GENERAL THADDEUS KOSCIUSZKO
A FRIEND OF MANY NATIONS AND PEOPLES

CONTENTS

ENGLISH

- 4 Articles and Stories in English
- 26 Poems in English
- 37 Competition Photographs
- 47 Articles and stories in Polish
- 59 Poems in Polish

POLISH

- 4 Artykuły i opowiadania po angielsku
- 26 Wiersze po angielsku
- 37 Zdjęcia konkursowe
- 47 Artykuły i opowiadania po polsku
- 59 Wiersze po polsku

WE SHOULD KNOW MORE ABOUT
GENERAL THADDEUS KOSCIUSZKO
AS WORLD LEADER

General Thaddeus Kosciuszko became a leader of worldwide reputation through his intelligence and strength of character. In the American Revolution (1775-1783), he built strong defences at Bemis Heights on the Hudson River that blocked the advance of British General John Burgoyne at the battle of Saratoga in October 1777 and led to the recognition by France.

General George Washington chose him to be the engineer at the West Point which he converted into a fortress the British never dared to attack. Thus, Kosciuszko thwarted the British military objective of dividing the colonies along the Hudson River.

In the Southern Theater of Operations, and as the engineer of General Nathanael Greene, he built a fleet of flat-bottomed boats with attached wheels, giving the American Army an amphibious capability to maneuver rapidly against superior British forces.

While in retirement in his native Poland he seized the mantle of national leader to battle superior Russian forces occupying his country. Unfortunately, he was defeated in battle, wounded, and made a prisoner of Russia at St Petersburg. Tsar Paul Nicholas, who succeeded Tsarina Catherine, did not possess the cruelty of his mother. Paul released Kosciuszko from prison, and the Pole journeyed to his adopted country, America. Along the journey his fame accompanied him. He was feted as a world hero in Sweden and Great Britain.

In the United States the departing President George Washington and his successor John Adams both greeted the illustrious Pole with letters of welcome. In addition, Washington invited Kosciuszko to be his honoured guest at Mount Vernon, Virginia. In America the Pole took up residence in the historic district of Philadelphia which served temporarily as the capital of the country. Vice President Thomas Jefferson often visited Kosciuszko at his residence.

As the international situation between France and the United States worsened, Jefferson sought to improve the sagging conditions. He was a member of the Republican Party, in opposition to the ruling Federalist Party. Jefferson, therefore, decided on a secret mission to France, and he asked Kosciuszko to undertake the delicate mission, thus demonstrating his utmost confidence in Kosciuszko's sagacity and leadership. The Pole sailed secretly to France where he influenced the French Directory to release American ships seized on the high seas, free American sailors from captivity, and restore diplomatic relations.

Kosciuszko remained in France, greeted by thousands of his former soldiers from the Insurrection. They had gathered in France to organize Polish Legions for the French Army in the belief that Napoleon Bonaparte would restore the independence of Poland. Recognizing the worldwide reputation of Kosciuszko, Napoleon asked him to command the Polish Legions. However, Kosciuszko, knowing the devious nature of Napoleon, declined the offer. Clearly General Thaddeus Kosciuszko had gained the stature of world leader.

By Colonel F.C. Kajencki

Author of *Thaddeus Kosciuszko: Military Engineer of the American Revolution*, Southwest Polonia Press

KOSCIUSZKO'S SERVANT AGRIPPA HULL

(General) Paterson's grandson, Thomas Egleston, wrote that the general had formed a close relationship with Kosciuszko, and often from the necessity of war, sleeping in the same bed. Egleston described both men as spirited and sprightly. Kosciuszko was full of fun and sometimes played practical jokes on the general. Kosciuszko's quarters were located on the bend of the river, where his monument at West Point now stands. General Paterson's were opposite, at the base of the hill.

The general owned a slave, Agrippa Hull, who claimed to be the son of an African prince. Called Grippy, he became a great favourite of the officers, especially Kosciuszko. Paterson gave him Grippy. The Pole became embarrassed; he had never owned another individual. Kosciuszko hired Agrippa and treated him as a free man.

He made Grippy his confidential and head servant, and put him in charge of his wardrobe. Soon a hilarious incident occurred. Kosciuszko planned to inspect construction work on the east side of the Hudson River for two or three days. When he left, Grippy threw a big party and invited all the black servants.

He put on Kosciuszko's formal uniform from Poland. The uniform was brilliantly adorned. Grippy added a crown-shaped cap set off with ostrich plumes. As the wine flowed freely, the voices grew exuberant. Meanwhile, Kosciuszko, not able to cross the river for some reason, returned to the plain. Before he reached his quarters, he was told about the loud party. He came up undetected and surprised the revelers, who scurried to safety, while Grippy prostrated himself and begged forgiveness.

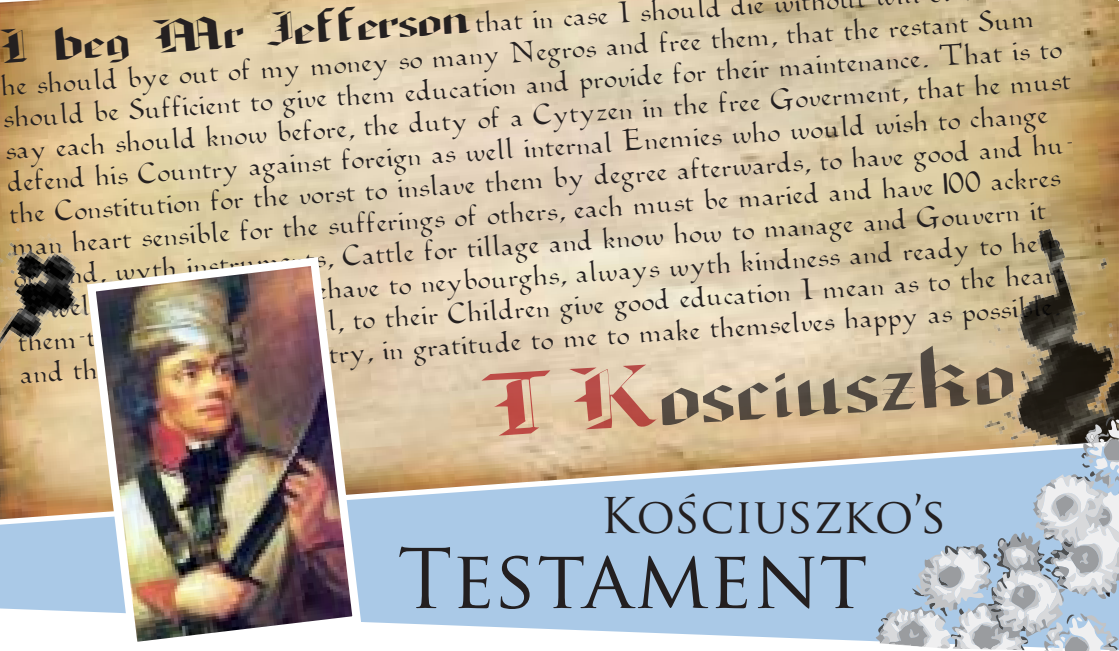
The scene was so ludicrous that Kosciuszko burst into laughter, and he continued the charade. Taking hold of Grippy's hand and with ostentatious formality, he said: "Rise, Prince, it is beneath the dignity of an African prince to prostrate himself at the feet of anyone."

Next, Kosciuszko led Grippy across the plain to General Paterson's quarters. Seeing the gaudily-dressed servant, officers and soldiers joined the entourage. After the "prince" was toasted a few times, the charade ended.

Grippy never forgot the episode. When he grew old, he delighted in telling the story himself. For more than four years, Agrippa Hull served Kosciuszko with great devotion.

An excerpt from a book by **Colonel F.C. Kajencki**, *Thaddeus Kosciuszko. The Military Engineer in the American Revolution*. Chapter *West Point: Key to the Continent*, page 101.

THE UNUSUAL STORY OF THADDEUS KOSCIUSKO

EXERPTS FROM A JOURNAL ARTICLE

The tragic aftermath of the Kosciuszko National Uprising's defeat was the third and final partition of Poland in 1795, obliterating it from the map of Europe.

A World Celebrity Nothing as momentous as his leadership of the Insurrection of 1794 occurred during the remainder of his life. But Kosciuszko had now become internationally-renowned, the underdog who had struck back at two of Europe's most powerful despots and for a brief moment had held them at bay. His humanitarian and democratic spirit had also endeared him to Europe's liberals. Historical romances, an operetta and musical pieces were composed in his honor. When he visited England after his release from Russian confinement, Kosciuszko was enthusiastically acclaimed despite his earlier role in America against the British. Leading poets praised him. The Whig Club of England presented him with a costly sword which Jefferson described as an "elegant sabre, mounted in gold and...believed to cost 200 guineas." When he sailed for America, large numbers of well-wishers bade him an emotional farewell (...)

Kosciuszko was accorded another warm welcome in Philadelphia, the young nation's capital in the summer of 1797. The Philadelphia Gazette of August 19 reported that the "illustrious defender of the rights of mankind, the brave but unfortunate Kosciuszko" had been greeted by a "federal salute" and that, on landing, as a further mark of respect, the citizens who were present unhitched his carriage and insisted on pulling him to his lodgings. Washington himself paid a tribute: "I welcome you to the land whose liberties you had been so instrumental in establishing. No one has a higher respect and veneration for your character than I have." President John Adams also sent his greetings.

The home selected for his stay soon became a center of attraction, frequented by government officials, former Army comrades and the just plainly curious. Perhaps his most unusual visitor was one Chief Little Turtle who presented Kosciuszko with a tomahawk in exchange for the

I beg Mr (Thomas) Jefferson that in case I should die without will or testament he should bye out of my money so many Negros and free them, that the restant Sum should be Sufficient to give them education and provide for their maintenance. That is to say each should know before, the duty of a Cytyzen in the free Government, that he must defend his Country against foreign as well internal Enemies who would wish to change the Constitution for the vorst to inslave them by degree afterwards, to have good and human heart sensible for the sufferings of others, each must be maried and have 100 ackres of land, wyth instruments, Cattle for tillage and know how to manage and Gouvern it as well to know how to behave to neybourghs, always wyth kindness and ready to help them-to themselves frugal, to their Children give good education I mean as to the heart and the duty to the Country, in gratitude to me to make themselves happy as possible.

T. Kosciuszko
5 . V . 1798

Kosciuszko's Testament was written in 1798. Slavery was abolished in the USA as late as 1865.

latter spectacles, suggesting that the custom of American Indian chiefs calling upon celebrities is as old as the Republic itself.

One of Kosciusko's most welcome visitors soon became Thomas Jefferson, then Vice President under Adams. Both men shared a liberal idealism which for Kosciusko had been shaped in large part by the principles of the American Revolution, of which Jefferson had been one of the prime authors. Not surprisingly, the two quickly became congenial friends. Jefferson wrote at this time: "I see him often, and with great pleasure...He is as pure a son of liberty as I have known, and of that liberty which is to go to all, and not to the few or to the rich alone." Much indeed can be inferred of Kosciusko from this relationship. A considerable body of correspondence on a variety of subjects grew up between them over the next twenty years, its tone attesting to a mutual liking and respect.

Out of Kosciusko's friendship arose a curious series of events which were not concluded until more than half a century later and many years after his death. Originating from a generous impulse, the affair began when Kosciusko appointed Jefferson executor of a will authorizing the latter to employ the proceeds of Kosciusko's Revolutionary

JEFFERSON WROTE AT THIS TIME, "I SEE HIM OFTEN, AND WITH GREAT PLEASURE ... HE IS AS PURE A SON OF LIBERTY AS I HAVE EVER KNOWN..."

War pay in purchasing the freedom of American slaves and financing their education (...)

Both high-minded and practical, this American will illustrates in homely fashion the basic tenets of Kosciusko's social philosophy which had been proclaimed in more general terms during the Insurrection: personal freedom had to be supplemented with the means (in this case education) for earning a livelihood and also for instilling a sense of personal and civic morality. This compassionate understanding of the needs and responsibilities of society's deprived classes was summed up later when Kosciusko declared that "Liberty alone does not provide for the peasant and his family" (...)

Life in Philadelphia also had its lighter moments. Kosciusko was still a handsome figure, just over 50 years of age, wounded but not vis-

ibly disfigured, a veteran of wars on two continents whose exploits had been widely reported in the western press. It did not take long for the young female members of Philadelphia's society to become aware of the romantic celebrity in their city. Kosciusko, always partial to feminine company, made sketches of his youthful admirers, employing a talent for portraiture which he indulged in his quieter moments. One of his pieces from this period depicts a pretty, blonde-haired Miss Pollock whose portrait may be seen at the Historical Society of Philadelphia.

This pleasant existence, combining for the most part popular good will, social pleasure and intimacy with the leaders of the young American republic, was a welcome respite from the bitterness of defeat and imprisonment. It was cut short, however, by a sudden decision in May of 1798 to return to France. Escorted by Jefferson, he left late at night in a "covered carriage" for New Castle, Delaware, hardly a customary port of embarkation for Europe, bearing a passport under an assumed name arranged by the Vice President. Later correspondence suggests that Kosciusko had received information from his countrymen in Europe which convinced him that he might now be in a position to persuade the French Directory to help restore the Commonwealth. At the same time, Jefferson apparently took advantage of this opportunity to request Kosciusko to use his influence with the French revolutionaries in order to ease the serious tensions that had arisen between the French and American governments. Both objectives required a veil of secrecy because of the obviously sensitive nature of the political matters involved.

Final Years Kosciusko addressed a last appeal to the Czar during the negotiations at Vienna. Taking the Czar's benign assurances about Poland to the Congress at face value, or pretending to do so, Kosciusko identified himself as a Lithuanian and requested comparable assurances for the land of his birth. There was no reply. Disillusioned, Kosciusko wrote to Jefferson that his hopes for political justice from the Congress of Vienna "had gone up in smoke." Now, a disappointed man close to 70 years of age, Kosciusko left France and retired to Solothurn in the Jura mountains of Switzerland where he died on October 15, 1817.

Several months before his death, an incident occurred that nicely wrapped up a loose end of his adventurous career, a sentimental reunion with the Princess Lubomirska. The poignant episode is described with

Victorian flourish in an issue of Harper's magazine of 1868:

Princess Lubomirska...paid him a visit on her journey to Italy, and which at (Kosciusko's) request, was prolonged for several weeks. Her great powers of conversation, her amiability, and sparkling gaiety, shed a lustre of happiness over the last days of his life...The Princess sent him...a golden ring bearing the inscription 'L'amitié a la vertu.'

One other incident of note took place in Switzerland. The would-be emancipator of serfs in his homeland attempted to liberate the serfs on his own estate in Lithuania and again, in a typically practical application of his principles, ceded to them the lands which they worked. An appropriate gesture to close out the life of a humanitarian liberal but one which, in a final irony, was disallowed by Alexander.

The Czar also disallowed a request by the Lithuanians to bury Kosciusko at Vilnius but did permit the Poles to transfer his remains to Cracow, the scene of his dramatic appeal to the nation in 1794. There he was buried beside the great heroes of Poland in the Wawel Cathedral. But more than this, the people themselves erected a monument, raising a hill to his memory with the soil of all the battlefields where Kosciusko had fought, in Europe and America. The Kosciuszko Mound.

Exerpts from a journal article by **Albert Cizauskas**, entitled "The Unusual Story of Thaddeus Kosciusko," *Lithuanian Quarterly Journal of Arts and Sciences*, vol.32, no 1, Spring 1986.

How big is the Mound? 34 meters high, 8 meters in diameter at the top and 80 meters in diameter at the base.

General T. Kosciuszko, the great fighter for democracy & human rights, had been buried along with Polish kings at the Wawel Castle, Cracow, in 1817. Soon after, the Polish nation wished to commemorate General T. Kosciuszko by means of a permanent and simple monument. On July 19th 1820, a decision was made to erect a symbolic tomb for the Leader of National Uprising, built of native soil and stones, on the hill of Blessed Bronislaw on the outskirts of Cracow City.

On the 3rd anniversary of his death, a foundation act was read aloud and placed in a case made of glass and marble, containing tokens of the Kosciuszko National Insurrection, including bullets from the Racławice battlefield.

Years of construction work followed, financed from patriotic pecuniary donations of compatriots from all of the territories of Poland under

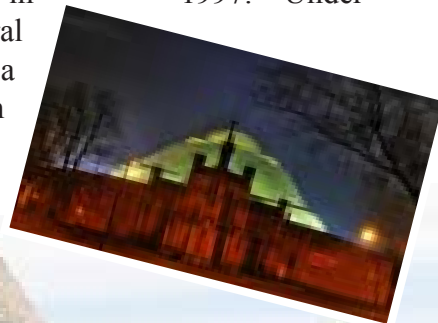
partition. The monument was completed in 3 years and, finally, the top of the Mound was crowned with a boulder of Tatra granite in June 1860.

It was erected as a memorial to Kosciuszko and the immortal idea of Poland's independence, a sign of hope and faith in sovereignty. In the middle of the 19th century, Austrian authorities decided to establish Cracow as one of the fortresses in the frontier defence system of the Austro-Hungarian Monarchy, erecting a stronghold on the Hill of Blessed Bronislawa, around the Mound, in the shape of a citadel.

During the Nazi occupation of Poland during World War II, several attempts were made at destroying the Mound, though unsuccessfully. Kosciuszko's statue at the Wawel castle, however, was destroyed.

During the first pilgrimage of Pope John Paul the Second to Poland in June 1979, a Mass was celebrated on Blonia fields, between Wawel Castle and the Mound. 2 million Poles gathered there and heard His Holiness say, *I ask you never to cut the roots from which we grow.*

In 2002, a ceremony took place on the restored Mound, which had been partially eroded by heavy rains in 1997. Under the crowning stone of the Tatra granite, several tokens of recent history were laid, including a Solidarity badge, a copy of the Constitution of the Third Republic of Poland and a silver coin commemorating the 20th anniversary of John Paul 2nd's papacy.

A VISIT TO KOSCIUSZKO MOUND (CRACOW, JULY 2007)

Prof. Graham Wood (of the Windjammers Ensemble) on his way to Oxford, visited Cracow and the Kosciuszko Mound.

Well, what a day I had yesterday! I must say I love the relaxed and friendly atmosphere here in Krakow after the hectic-ness of Prague.

Mid-afternoon yesterday I set off to walk to the Mound. I figured that if I could climb Mt Kosciuszko I could walk the 4k west to the mound. It was a beautiful walk, up through the maples and chestnuts to the walls surrounding the mound. The mound does not appear on this route until you climb the steps almost at the end (I guess you know this anyway, but for me it was an adventure).

So I paid my 6 zls (about \$3) at the entrance gate and wound my way up the cobbled path through the lush green grass growing on the mound (they've had some heavy rain here). The slope is 45 degrees, so you don't want to fall off.

Evidently it was nearly washed away in heavy rains in recent years, so a lot of work has been done to restore the mound since 2000 or so. The view from the top of the city and surrounds was superb - and there is perfect space there for a group of musicians to play!

A path around a large stone with the name Kosciuszko engraved on it - diameter of 4m or so. I chatted to a family (she was from the US, he from Krakow and their daughter) about what we'd done in Australia (PP: Kosciuszko music on Mt Kosciuszko) - I had to tell somebody! They appreciated the story.

There's a shop and museum and waxworks, and I talked to the guy looking after them. He then called in Leszek Cierpiatowski, from the Mound Committee, and we had a great talk about the Australian event though I wished I knew more Polish than "chodź, chodź". Leszek knew all about our February 17/18 event and called in Michael, the guy on the front desk, whose English was impeccable. So eventually we all had a lot of laughs and I felt very glad I'd made the contact.

Leszek would like a copy of the original keyboard score for the museum so I said I'd ask you and we'd send it. The museum there is fascinating and I took lots of photos. They do have a simple (one part) score of the two polonaises on display on a stand, but not the waltz. I also mentioned that you would be visiting next year.

Am off to explore more of Krakow now ... very best wishes,

Graham Wood

WYD CROSS AND ICON ON MT KOSCIUSZKO

St Patrick's Parish and the school has been preparing for the coming of the WYD cross and icon for about six months. We all knew February was going to be very busy. The 22nd February was the arrival of the cross in Cooma and the 27th February the date for the hand over to the Wagga Archdiocese on the summit of Mount Kosciuszko. Having been aware that the cross had been to amazing places all around the world I was really keen to be on top of Mount Kosciuszko for this event.

We gathered together 28 keen year 9/10 students who really wanted to do the walk and be part of this historic event. I was able to hire a mini bus and with the support of a parent and another teacher we set off yesterday morning at 7.00 a.m. The weather report wasn't promising but there was no turning back. We arrived in Thredbo at about 9.00 and caught the chairlift to

**THERE WAS A WONDERFUL
FEELING OF EXCITEMENT,
ADVENTURE, PRAYER AND
COMMUNITY.**

Eaglesnest and immediately started walking as we had to be at Rowson's Pass by 11.30. There was lots of other students and teachers on the track. They had come from Pambula, Bombala, Canberra, Sydney, Young, Wagga, Cootamundra, Goulburn, Tumbarumba, and of course Cooma. The air was bracing. Too cold for a T-shirt!

When we arrived at Rowson's Pass, the cross was already there as well as Bishop Mark from Canberra and the Wagga Bishop. Jindabyne Parish had made signs signifying the fourteen stations of the cross. Young and old then carried the cross from station to station, up to the summit of Kosciuszko. There was a wonderful feeling of excitement, adventure, prayer and community.

We were really fortunate with the weather as large white puffs of cloud drifted over the mountains casting shadows on distant ridges.

The sun was out and it was breezy but we were on top of the world! Blue mountains stretched out all around us. We were all able to gather on the summit which was fantastic. Prayers were said for unity and world peace and some beautiful readings from the book of writings that travels with the cross and icon, were also read out.

I couldn't help but think of the history of the mountains, the aboriginal people, the early explorers, Strzelecki, the stockmen, Snowy workers, and visitors that have come to Mount Kosciuszko. It was a great feeling to be present.

Following the ceremony we trooped back down to Thredbo-6.5 km. round trip on foot 13kms for the day. I love walking so it was an ultimate work day for me! It really was a wonderful day; one that will stay long and vivid in the memory of all who attended.

By **Paul Mackay**
Religious Education Coordinator
St Patrick's School, Cooma

THE UNVEILING OF THE KOSCIUSZKO OBELISK IN COOMA, 1989

The celebration of the unveiling of the Tadeusz Kosciuszko Monument, on the 29th of January 1989, drew a sizeable group of Poles (approx. 300) to Cooma from Canberra, Sydney and even faraway Melbourne. The statue itself – a six metre tall obelisk – is the work of the famous Polish-Australian artist, Stanislaw Ostoja-Kotkowski, whose works in the form of bass-reliefs are displayed with pride on public buildings in nearly every state.

The faces of the monument, created from steel, symbolise the stylised *rogatywki* (peaked caps) of *kosynierzy* (peasants armed with scythes). The medallion is of bronze, created by the well-known sculptor John Dowie. It presents a large bust of Kosciuszko in a cap with a feather, as worn by insurrectionists. The plaque details the birth and death dates of the general, his military achievements in Poland and the United States, and underlines the fact that he fought both for the freedom of nations and for human rights.

The celebration of the unveiling – very efficiently organised by the chairman of the Building Committee, Dr Łuk-Kozika – saw the participation of representatives of Australian authorities, including J.J. Shipp, Minister for Public Works, representing the Premier, Mr Jim Snow, MHP, Member of Federal Parliament representing the Minister for Emigration, as well as John Jones, the Mayor of Cooma-Monaro Council and Uri Themal, the Vice-Director of the NSW Ethnic Commission.

The Master of Ceremonies was Dr Łuk-Kozika, who introduced the honorary guests. Following Jim Snow's speech, Minister J.J. Ship himself gave a short speech, after which he unveiled the plaque on the monument. Both speakers, representing the Federal and State governments alike, underlined the enormous contribution made by Poles during the pioneering period (Paweł Strzelecki,) in the period following the Second World War and in the development and enlargement of Australia. They also underlined the brotherhood of Australian-Polish defences during the last war.

The surnames Strzelecki ('Strezleki') and Kosciuszko ('Kozjas-ko') were heard several times, and, it was stressed, are now commonly known to all Australians. The President of the Polish Community Council of Australia and New Zealand, Krzysztof Łancucki, thanked the speakers for their sincere words directed at Poles. Among other things, he said:

The unveiling of the Monument is a joyous occasion for the entire Polish community in Australia. The name Tadeusz Kosciuszko, after whom the highest peak in Australia was named 150 years ago, is a synonym for freedom and human equality, like the political system reigning in our country.

This monument, which the Polish community has erected, is also to remember the Poles who were members of the Polish Armed Forces, and who settled down in Australia after the Second World War, when their chance of returning to Poland was removed, to the Poland for which they fought for 5 difficult years, and which after the war was given away at the Yalta Conference into the communist thraldom.

Some of these ex-soldiers worked nearby on the building sites of the Snowy Mountains Hydroelectric Scheme. This wave of Polish emigrants, from the moment of their arrival on the shores of Australia, became an integrated group. We are a community open to the surroundings within which we live. The history of the construction of this monument is testament to this – as it was designed by an Australian of Polish origin, the medallion was made by an Australian of Anglosaxon origin, the complicated structure and difficult engineering faces are the work of an Australian company, while the cement foundation was created by an Australian of Italian origin.

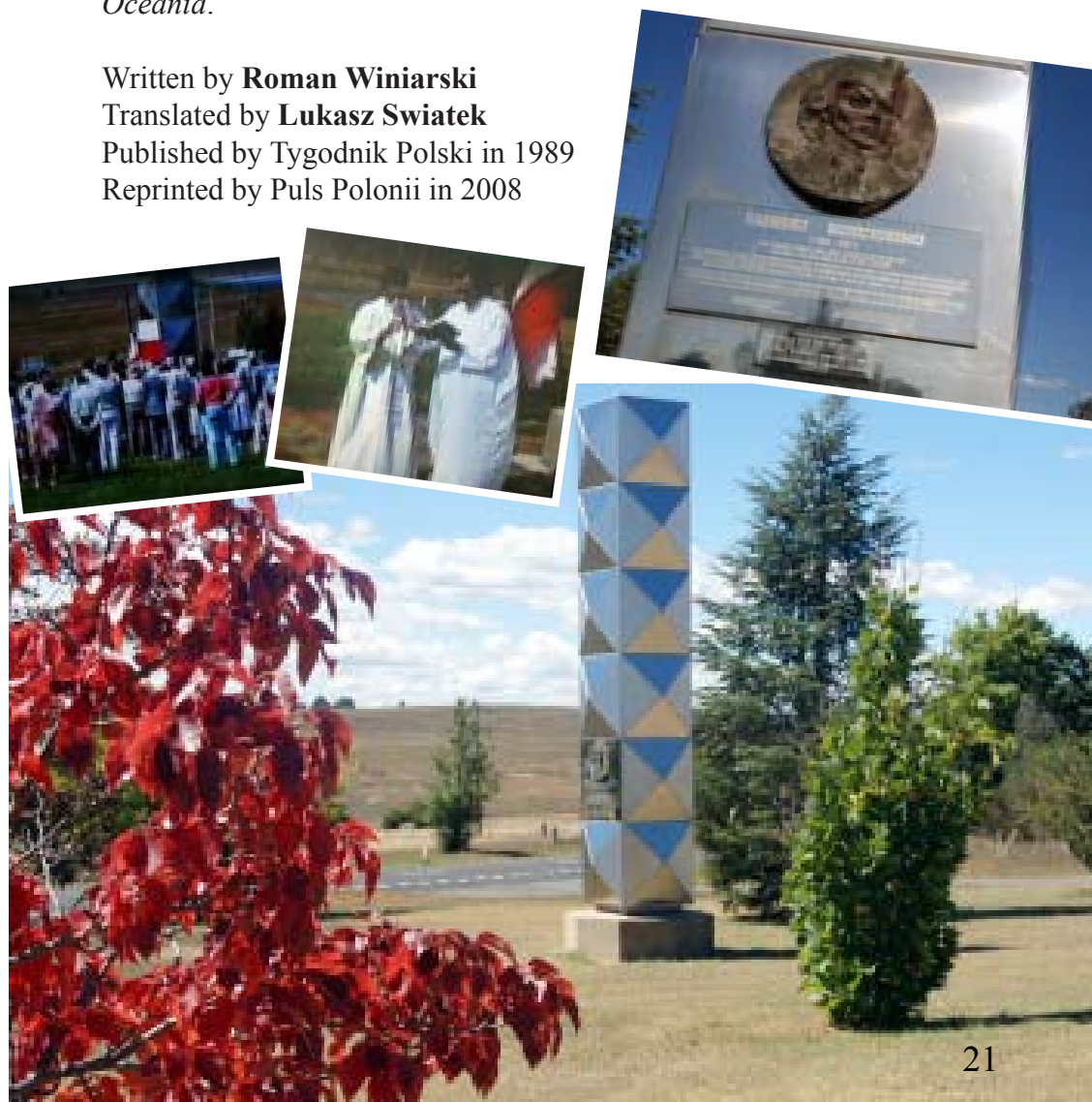
In his last words, K. Łancucki entrusted the monument into the care of Cooma-Monaro Council. Following his words, John Jones, the Mayor of the Council, wearing the full insignias of his office – a coat of ermine and the Council crest on a golden chain – declared he was proud that this area had been chosen for the monument, that Council would take care of it and that a park would be established there, bearing the name Tadeusz Kosciuszko Memorial Park.

This will therefore be another parcel of land in Australia recollecting Poland. Following the official speeches, father Stanisław Wrona blessed the monument, which looked impressive glistening on the back-

ground of a blue sky and decorated with Australian and Polish flags. For the finale of the celebrations, the Canberran dance ensemble Wielkpol-ska, in beautiful folk costumes, danced a few folk dances with great verve, delighting the crowds.

The reception at the local RSL club concluded the celebrations of the unveiling – Dr Łuk-Kozika and his beautiful wife accepted the role of hosts and champagne was poured in streams. Seizing a moment at the reception, president K. Łancucki presented the Mayor of Cooma-Monaro Council, John Jones, with Lech Paszowki's book *Poles in Australia and Oceania*.

Written by **Roman Winiarski**
Translated by **Lukasz Swiatek**
Published by Tygodnik Polski in 1989
Reprinted by Puls Polonii in 2008

THE GENEROSITY OF THE HUMAN HEART: THE LIFE OF STANISŁAW BLUM

On Thursday, February 3, 2000 the Immigration Museum in Melbourne held an official opening of an exhibition „TERRA NOVA – A Land of Milk and Honey” organized to celebrate 50 years of Polish immigration and settlement in Australia.

It goes without saying how important this exhibition is to the Polish community in Australia, both for older generation of immigrants, who will find themselves at the exhibition photos, as well as the younger generation and the youngsters, who will have an opportunity to learn more their historical background and find their “roots”.

The exhibition was an amazing opportunity for a special announcement about the establishment of The Blum Foundation. After his death in 1998, a Polish immigrant Stanislaw Blum left a large amount of money to the Polish community in Australia in his will. Here is the excerpt from his will:

“The Blum Foundation” to be dedicated in perpetuity for the promotion and encouragement of education of the Polish language and culture in Australia...My Trustee shall apply the income or any part thereof to or for the benefit of the teaching of the Polish language and culture at the primary, secondary and tertiary levels in Australia (including Sunday Schools, school summer camps and Polish boy scouts organisations and at any other places at which Poles in Australia attend for the purpose of being educated in the Polish language and culture...

MY TRUSTEE ...shall act upon the advice of the Sister Superior of the “Sisters of the Resurrection” at Essendon...and the Federal Council of Polish Associations in Australia or any Bodies representing or succeeding them.”

The Blum Foundation is devoted to the promotion and teaching of Polish language and culture in Australia. It aims to support Polish language and culture classes in primary and secondary schools, as well as universities in Australia (including the Saturday school, summer and scout camps and all the other organizations which enable Poles to promote their education, culture and language).

Who was Stanislaw Blum? What made him such a generous man? Intrigued by this figure I decided to investigate the paperwork left by Blum, and preserved by his caring friend, Ms Genowefa Kuester. Letters, cards, certificates and photos give evidence of an extraordinary life. It is the life of a modest, noble and very lonely man; the life which is typical for his peers, and is depicted at the exhibition.

Stanisław Blum was born in Russia in 1909 in a Polish Catholic family. From 1922 till 1930 he was studying at Swieciany high school in the Vilnius region and after its completion he moved to the military academy in Włodzimierz. Between 1932 and 1939 he was studying at the Warsaw Polytechnic Academy where he obtained a degree in civil engineering.

After a few months in August 1939 he was drafted to the army and served as a reconnaissance officer and soon after was taken prisoner-of-war by the Germans. Until 1945 he remained in POW camps in Germany, where in the Peltz camp in Lubeka he witnessed the end of the WWII. Blum joined US military in Germany as a civil engineer and worked with constructing roads. It was then that he started the immigration proceedings with the Australian Government. After being released from the army, Blum arrived in Australia in September 1949.

At first he was committed to a two-year contract as an OHS officer in the shipyards in Whyalla, South Australia. Having completed “Mechanical Drawing Grade I” course in 1951, he started working as a draftsman at State Rivers&Water systems in Eildon.

After 3 years he moved to Cooma in NSW to work at the Snowy M.H.E.A. With his Polish engineering qualifications recognized in 1958, Blum was employed as an engineer and became a member of the Association of Professional Engineers in NSW. For the next 20 years he worked and lived alone in a hostel in Cooma. He retired at the age of 65 and was living in Boronia in Melbourne, Victoria till his death, on the 12th of April, 1998. He was buried at Heidelberg Cemetery in Melbourne.

This is just a biography – dry facts and dates which do not give

SOME PEOPLE DISLIKED HIS MODEST APPEARANCE AND LIFESTYLE, BUT FEW KNEW HIS SECRET – AN INCREDIBLE BENEVOLENCE.

an account of a man. It is the life story typical of his generation. It is the story of young Polish officers, who were fighting for their free homeland to face a bitter disappointment at the end of the war. Blum's life goes to show the life of many young male immigrants, who never set up a family and lived very humble and quiet existence, merely watching those around them. Stanislaw Blum loved his work, and was very active within the Polish community. He had a rich social life and a group of very close friends, but even they did not know much about his private life.

One of his friends from Poland once wrote: "I have to admit that you are very vague in your accounts –it has always been your rule. As far as I remember you never liked revealing what you feel, be it sadness or joy."

As the co-founder and first President of the Polish Technical Club, Stanislaw Blum was a well known and popular figure in Melbourne. He was very interested in the arts, attended exhibitions and was well-read. Apart from his beloved books he held material possessions in complete disregard. His apartment was filled with old and shabby furniture and his only car, Holden from 1958, served him for four decades till his death. Some people disliked his modest appearance and lifestyle, but few knew his secret – an incredible benevolence.

On opening the folder with all the documents I found hundreds of certificates and notes from non-governmental organizations from all over the world, words of gratitude from groups, individuals, families, his brother and friends in Poland. He constantly kept sending the food and clothing parcels to them.

He always tried to please someone, remember about seasonal greetings and his aged friends in Poland who were destitute. Seemingly lonely, Blum was always surrounded by the gratitude for his persistence and caring. His life became complete by helping others. His benevolence was the main substance of his existence.

Mr Blum was a long-term donor to many NGOs and charities, such as the Red Cross, Flying Doctors, Greenpeace, the Salvation Army or National Geographic Society, just to name a few. He was supporting financially various disadvantaged groups: the deaf-mute, the blind, the spastics, and people suffering from heart condition, MS and poor children in Africa. He supported various projects and initiatives: such as construction of the Church and old people's house in Marayong, The Foundation for the Polish

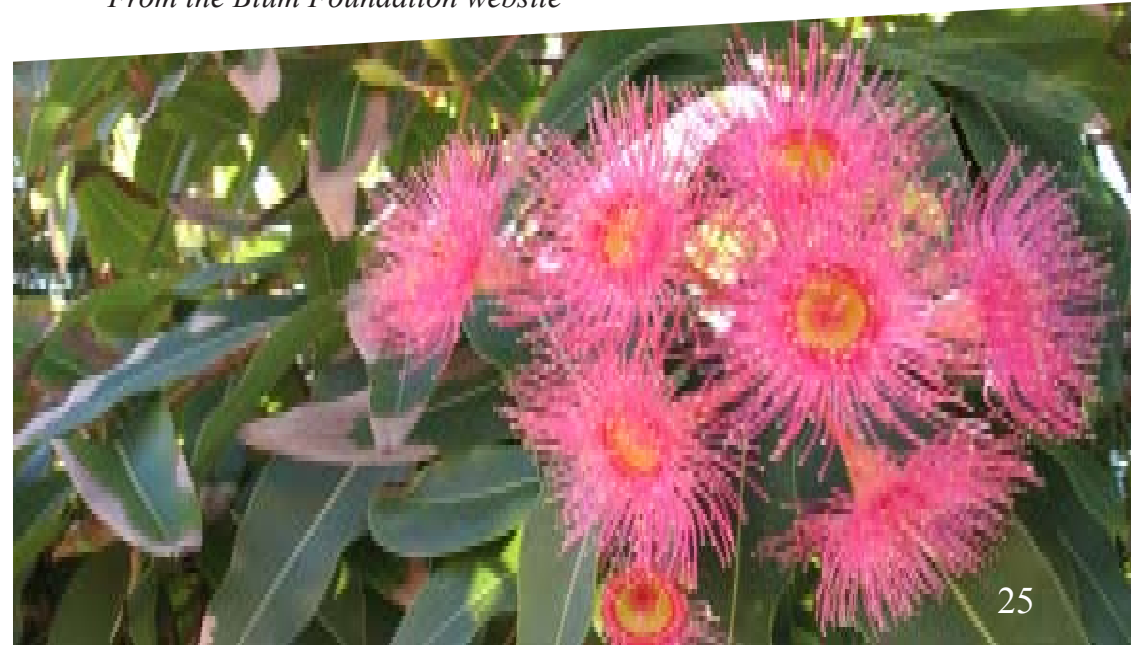
Armed Forces in Exile, The Association of Poles in the East in Melbourne, Publishing House in London, The Chapel of the 3rd Station of the Cross in Jerusalem, The Association of Catholic Families, The Distribution of the Press and Publishers in Poland, The Association of Guide Dogs, RSPCA... The list seems endless.

I should also mention that Blum was awarded a certificate of the Central Committee for the Polish Community Foundation and became a lifelong member of the Foundation for the Polish Studies at the Macquarie University and the Patron for Independent Polish Science and Culture.

I'm impressed by the overwhelming activity of this straightforward and noble man, who according to one of his friends: "liked to give away, because it made him happy". After his visit to Poland in 1961 Blum said: "I do not seek much", but he managed to find an astounding level of emotional relationship with the others. His benevolence was his refuge.

Thanks to the generosity of Mr Blum the exhibition will be available across Australia. One of the exhibits is a black wooden chest engraved with white letters STANISLAW BLUM. This plain chest symbolizes Blum's noble, hardworking and modest life. It reminds about a man who always remembered about others, but did not arrange for his own place of burial. However, the Polish community will always remain grateful for his deeds.

By **Halina Jarecka**, translated by **Magdalena Kopydlowska**
From the Blum Foundation website

THE SNOWY ANTHEM

This place we call „The Snowies” sits high above the plains.
The rooftop of Australia, where majestic splendour reigns.
And blest with nature’s gifts sublime, the front of life therein,
Australia’s crowning jewel. A place that we call home.

Chorus

One hundred thousand workers from thirty foreign lands,
Came to tame “The Snowies” and quench those arid plains.
One hundred thousand workers, all working side by side,
Came to tame “The Snowies”. And build Australia’s pride.

The place we call “The Snowies”, a wild and rough terrain,
Where once the highland stockmen roamed and Brumbies ran the range.
And when you ask Old Timers now, they’ll say it’s for the best,
But sad eyes tell of memories, that won’t down to rest.

Chorus

The place we call “The Snowies”, so precious and so rare,
The mountain mist, the winter snow, the clear and crystal air
This special place “The Snowies”, entrusted to our care.
We’re the guardians of “The Snowies”, a place that we all share.

Tag

We’re the guardians of The Snow—ies,
A place that we all share-----

Text and music by **Paul Dion**

ANCIENT DREAMTIME

The mountains of south-east Australia have a unique history. For many thousands of years, aborigines of “many nations” converged on the mountains. This was a place of special material and spiritual bounty as the mountains provided the rich delicacy of the bogong moths and the spirit of place and being.

Winds whisper upon melting snows
Casting spells upon the mountains
The dreamtime touching flowers
To bloom in layers on the slopes.

Tribes are moving from the plains
To wait and gather by the mountains
As elders follow flowers
To the cool rocky places on the slopes

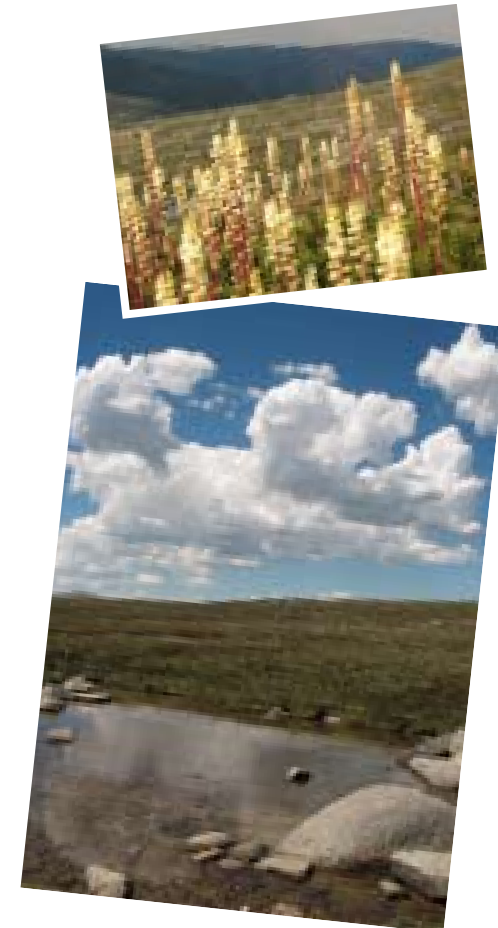
Spells of ancient dreamtime
Spells of life, spells of dreaming
Touch new visions of life and living
In our land

Campfires, singers, dancers
And the chanters and the drummers
Pipers whisper spirit air through reeds
As the night life sings and calls

A time of gifting, time of giving
Hear the lullabies and singing
Bogong moth under southern cross
In the cool rocky places on the slopes

Since ancient time life gives life
Cast and spelt on Snowy Mountain stands
And our nation returning to the plains
Must know and give our thanks

Text and music by **Paul Mackay**

A JOURNEY OF THE MIND

It's a little closer to heaven up here in the hills
Far away from the big smoke and all the city frills
Winding up the Alpine Way, whether day or night
Is such a blissful thing to do, as if a bird in flight.

This one of seven summits was a monumental find
To be content to live here is a journey of the mind

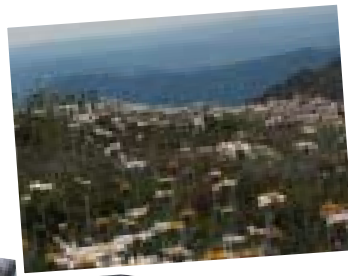
Some folk make this journey early in their life
They have no need for clutter and endless years of strife
Wisdom peace and contentment are worth living for
Instead of the current trend to long for more and more

This one of seven summits was a monumental find
To be content to live here is a journey of the mind

The trees and rocks are spirits of passed Aborigi-
nes
Who lived and roamed the high spots
and danced Corrobories
Kosciuszko's face has softened over the centuries
While the twisted tortured
snow gums dread
the next years freeze

This one of seven summits
was a monumental find
To be content to live here is
a journey of the mind.

Text and music by **Bunty
Bisharah**

THE SOUND AND LIGHT SHOW

The sound and light show from heaven performed in the high country
Was unlike anything I've seen before, it lit every hill and tree
It began with a small rumble way off in the distant dark
But suddenly it was overhead - then lightening made its mark

Up here in the mountains the show is amplified
The deafening crack of thunder would make a dingo hide

The lightening and the thunder fought as if to win a prize
For the grandest performance here of unlimited size
The deadly and brilliant lightening forks flashed down to burn a path
Others raced across the sky - an electrocardiograph

Up here in the mountains the show is amplified
The deafening crack of thunder would make a dingo hide

The sky was so full of rage there was no space for rain
And as the war waged up above it seemed as if in vain
This was a storm of destruction which only the morn would reveal
Uprooted trees and chaos which only time could heal

Up here in the mountains the show is amplified
The deafening crack of thunder would make a dingo hide

It sounded like a thousand whips cracked together as one
The angry raging roaring Gods made sure their work was done
This was a mighty, mammoth show that lasted for two hours
Where blinding light raced across the sky, highlighting almighty powers

Bunty Bisharah

STRZELECKI

Not enough can be said of Sir Paul Strzelecki. His sense of adventure, exploration, knowledge and environmental foresight is vibrant and awe inspiring today. His skills, intelligence, humanity and love give him a key position in the building and heritage of our nation. In writing the words of this song I imagined Strzelecki on Mount Townsend having travelled such a distance from Poland and the feeling of love for the one he left in Poland within the vastness of the mountains.

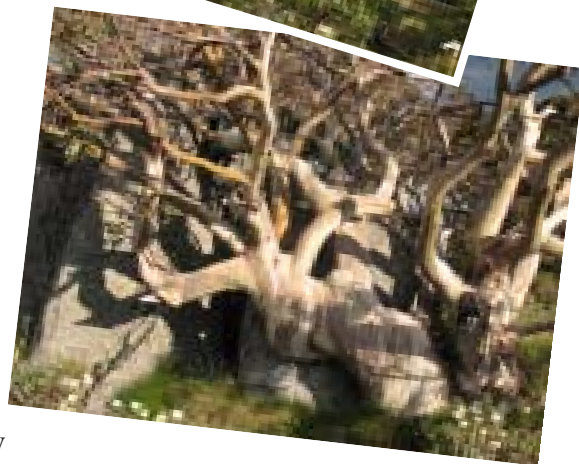
Adrift broken lover's plans
Wandering through many lands
Searching to fill this loss
In searching you gave

And upon Mount Townsend
By the everlasting snow
I cradle for you these flowers untouched
Flowers of love, flowers of freedom
Flowers of honour
In the silence of this sacred place

And from this vision seen
I call that you build and dream
And from this towering land
this heart is for hope

And every friend of freedom
Friend that honours love
Friends who search to give
Your name Kosciuszko

Text and music by **Paul Mackay**

VISIONARY FROM THE NORTH

Visionary from the north
climbed the mountain ladder,
to sit on the world's roof.
Burdened by backpack
frozen fingers and toes
endured the cold.

Why? What dream drove him on?
He conquered for all,
so that we may venture
to touch rare beauty
that is close to God.

By **Michaela Simoni**

KOSCIUSZKO, KOSCIUSZKO!

Kosciuszko! Kosciuszko!
Rising proud above this land.
Kosciuszko! Kosciuszko!
Like a sentinel you stand.

Kosciuszko! Kosciuszko!
Fought for truth and honesty.
Kosciuszko! Kosciuszko!
Fought to set your country free.

Kosciuszko! Kosciuszko!
Strength of granite, power and might.
Kosciuszko! Kosciuszko!
Such an awe inspiring sight.

Kosciuszko, Man of passion.
Kosciuszko, Mountain high.
Crowning glory of Australia
May your spirit soar and fly...

By **Lee Taylor Friend**

I
love
this mountain
country, a land of
many moods, engrossing and
uplifting, she ebbs, she flows, she broods.

Her
rugged
sacred beauty
seen from Kosciuszko
high, that mystic mountain
majesty that captures heart and eye.

The
sun embracing
snow gums ethereal
imagery, dawn break.
Enduring skies sweet canopy,
strong earth that won't forsake.

A
natures
song so graceful
sung by birds of every
wing, her whispers echoed
perfectly by every living thing.

The
sunlight
glistens on blue
lakes all made by
natures hand. Such cool sweet
glacial waters mirror images so grand.

These
mountains
that surround me
as I walk along this shore,
evoke a strange, sweet knowingness,
My hearts been here before...

The
South lands'
in my very soul,
and there it shall remain,
for once it gets into your blood,
life's not the same again...

With
every
fibre of my being,
wherever I may roam,
I love this mountain country
and it's here that I call home...

By **Lee Taylor Friend**

MT KOSCIUSZKO

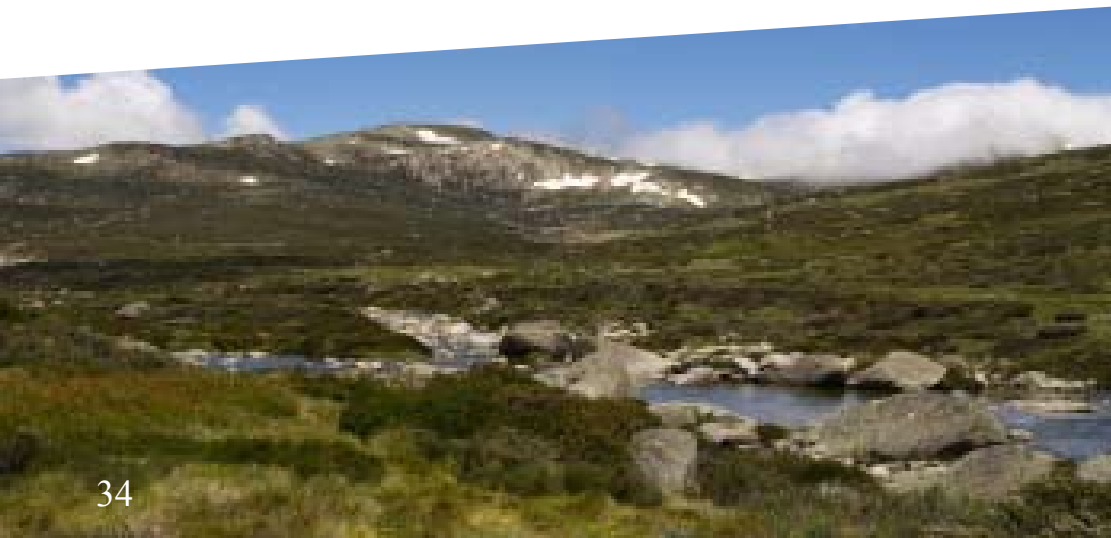
Some earlier come, some later, none here long,
wrestle with place-names meaningless and strange:
Strzelecki, Illawarra, twist the tongue
and sit uncouthly on the Lake and Range.

What's in a name? - Ten thousand years of Man
or else, just one man's footsteps, by fate sent,
who comes, climbs, charts, then, having done, again
moves on to map another continent

and leaves behind – a name, which now sits proud
upon a peak beneath a southern sky,
of one who bravely fought and, head unbowed,
left the loved land on strangers' soil to die

and now lies under a huge man-made mound
under the Bear. And, half a world away,
upon its ageless twin the Cross looks down.
Man lives and dies. The things he lived for, stay.

By **Marcel Weyland**, OAM

DANCING IN THE WIND

While dancing swiftly in the wind, with a backdrop of the sky
The snow gums bend their upper limbs and appear to fly
Back and forth across their stage, in perfect harmony
To the rhythm of the wind and its symphony

Snow gums can be haunting – so rooted in our land
They know the art of survival from Kosciuszko to the sand

Their costumes are so fresh and new, some rust, some grey, some green
And after a shower from heaven, their leaves are squeaky clean
The stage set's always changing, as clouds go racing by
These come from Kosciuszko - miles high in the sky

Snow gums can be haunting –so rooted in our land
They know the art of survival from Kosciuszko to the sand

And so the gum-leaf dancers, continue their ballet
To echoes of a mazurka, down the Alpine way
In honor of Strzelecki, from another land
They twist and turn down the slopes and pirouette in the sand.

By **Bunty Bisharah**

A PARROT MOURNING

I saw a parrot mourning - what a sad and touching sight
Its mate lay silently by the road - having made its last flight
The little bird just sat there, not knowing what to do
It took no notice of passing cars or a nearby roo.

To me all birds are spirits and masters of the sky
They were put here for one reason and that is to fly

I wonder how long it stayed there in its shocked and frightened state
I wonder where it slept that night, longing for its mate
These pretty little love birds choose a mate for life
They're a perfect example of husband and wife.

To me all birds are spirits and masters of the sky
They were put here for one reason and that is to fly

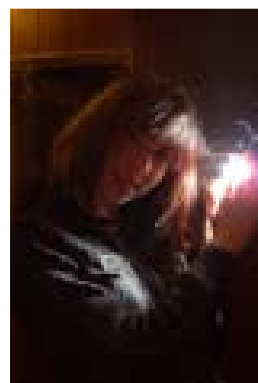
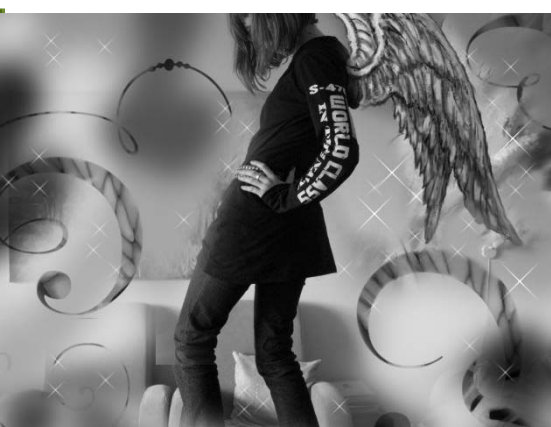
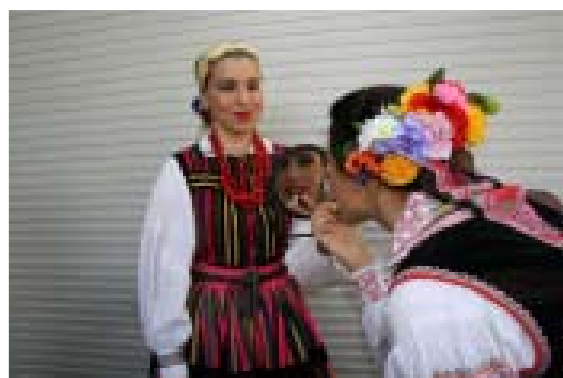
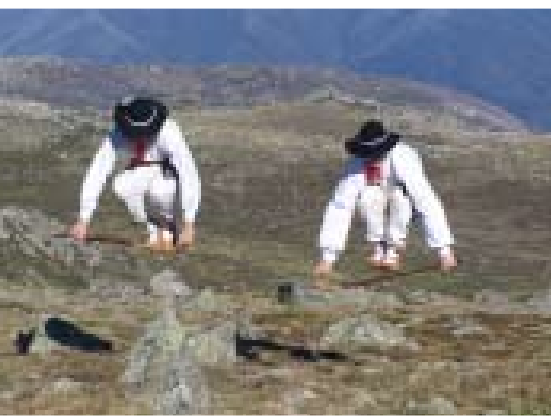
The only sadder sight for me, when it comes to birds
Is seeing them trapped in a cage where they're seldom heard
Screaming out of helplessness - to be set free
While watching all the other birds fly from tree to tree.

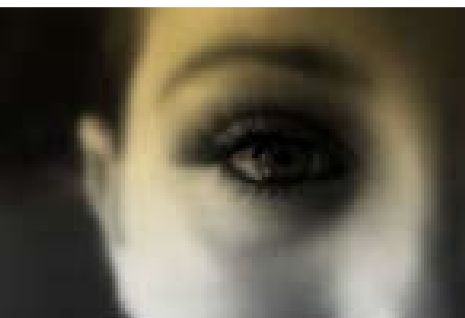
To me all birds are spirits and masters of the sky
They were put here for one reason and that is to fly.

By **Bunty Bisharah**

PHOTOGRAPHIC COMPETITION

IT WAS 1949

It was 1949 when construction began
To move mountains, build dams and dig tunnels was their plan.
Migrants from war, no distance to far
Came to Australia, then Cooma by train and by car.

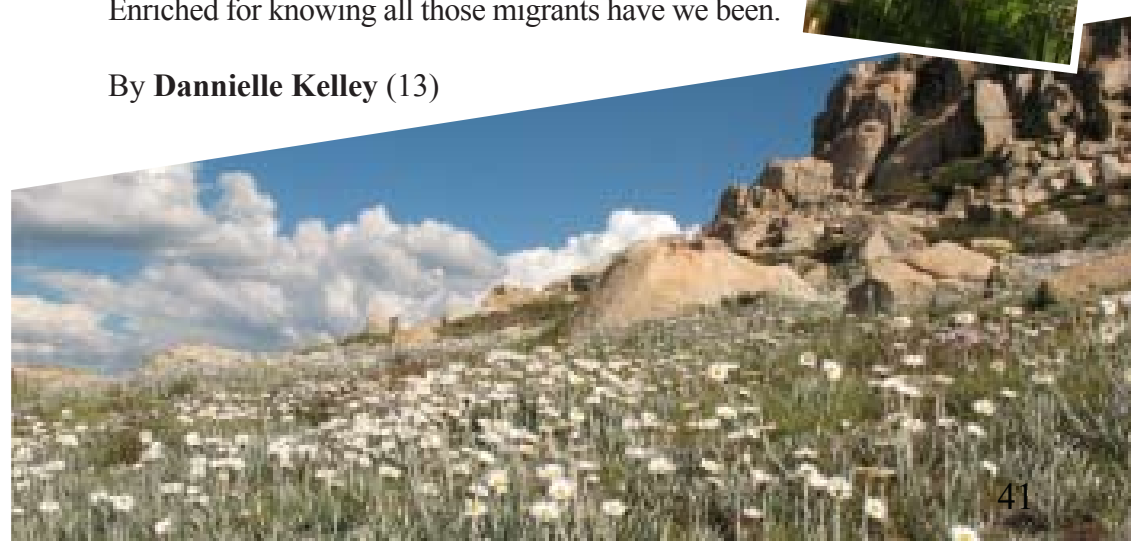
In the midst of October with winter at height
They were up to the task in for the fight.
The work was hard and rewards were earned
Their families left at home, their company they yearned.

Cooma was the entertainment heart and employment hub
From all nations they bonded as one great club.
Sir William Hudson was the man at the top
Goals drawn, deadlines set, work to complete before they would stop.

The project complete in '74
Such courage and pride to be seen no more.
The Poles, the Italians, the Yugos and Dutch
Latvians, Vakians, Pommies and such
They existed together and forever were bound
Their experiences recorded in books can be found

As Cooma remains home to that great Scheme
Enriched for knowing all those migrants have we been.

By **Dannielle Kelley** (13)

STANISLAW

TO THE MEMORY OF STANISLAW BLUM

To give now today, gift tomorrow too
To give now today, gift tomorrow too
In the evening light you shone so bright
a candle light of hope

Back in 39 you were fighting for your homeland
Soon a prisoner until that harsh war's end
Reconstruction, then, your home you left behind you
A young migrant to our South Australian shores.

And as far as I remember you never liked much to reveal
What you felt, be it sadness, be it joy
And I know your rule to be, a little vague so we could not see
But Stanislaw, we now wish, we knew you so much more

Now it's possible to live life, an open generous gift
It's possible to give and give much more
It's possible to make a change and be the change and more
But Stanislaw, your secret gifts, were made behind closed doors

Back in 52 you were working Snowy Hydro
Soon an engineer with love of arts and friends
In construction then, but in humble home, we find you
A quiet and noble life on our Australian shores.

And through all those years, writing gifts and sending
Greetings, food and help and so much more
In that photograph your old Holden there you're standing
Your joy of giving, builds our hope- now Stanislaw
To give now today, gift tomorrow too
To give now today, gift tomorrow too
In the evening light you
shone so bright

Text and music by **Paul Mackay**

OFF TO THE REGIONS

Snowy sites outside Cooma are still referred to as the regions. Snowy workers were in for certain shock as they stepped off the train and later headed for the regions. A good word for frontier lands!

Sign here train out of Central, Cooma Express to the cold
Fog and ice into the darkness, frost in the morning light and its cold
Is this the highway, is it a track?
Nothing but sheep in the southern outback

And we're off, off to the regions
And we're off, off to the regions

Three Mile Camp, Tumut Pond, Island Bend and Crackenback
Bullock's Hut, Dead Horse Gap, Stockwhip Hill or the Tin Mine Track
In the tunnels building dams, high explosives, driving rams.

And we're off, off to the regions
And we're off, off to the regions

Adaminaby's a resting place, Jindabyne's a valley filled lake
Perisher and Windy Creek, weather like this there's little sleep
Keeping warm, keeping dry working levels, working high

And I signed here I can't change it
And I signed here I can't change it

Eaten damper under southern cross, drank billy tea, fought with the boss
Rigged your wires, moved your towns, buried mates down under the
ground
Greymare Range working away, saving and spending all of my pay

And I'm here, new Australian
And I'm here, new Australian

Some like to gamble others to drink, will water rise or will it sink?

And we're off, off to the regions
And we're off, off to the regions

By **Paul Mackay**

They came from countries far and wide
to build the Snowy Scheme.
They left behind the 'scars of war'
to build Australia's dream...

A 'melting pot' of cultures
all working side by side.
They toiled through conditions harsh,
they did it all with pride...

Whole towns were moved to 'higher ground',
farms buried beneath the lake.
The 'Mighty Snowy' lost her flow
and many a heart did break...

A 'feat of engineering',
the 'dream to end all dreams'.
But when they tried to sell her,
disquiet turned to screams...

We must not forget their sacrifice,
the history that was made.
Snowy Hydro is an icon
we must never sell or trade...

Kosciuszko stood for righteousness.
That legacy we'll keep.
A treasure in our southern crown
where passions runs so deep...

Don't sell our Snowy Hydro!
The people rose to say!
We gave so much to build her,
Australia's she must stay...

To those who gave their very lives,
who worked with grit and gall.
We thank you and salute you.
You are legends one and all...

By **Lee Taylor Friend**

MT KOSCIUSZKO SONG

My mountain Kosciuszko, is YOUR mountain too,
It's a mountain for all Aussies, and visitors too,
Whatever you do and whatever you believe,
It's a mountain that reminds us that we're lucky to be free!

It's a mountain which unites us
And excites us from within
It's a place where no-one cares about the colour of your skin

This mountain invites us, in a very special way
It's the spirit of Kosciuszko that lives on to this day!

When the snow has all melted
And the sun warms the rocks
When the pretty mountain flowers show off their coloured frocks,
and turn their rounded happy faces up to the endless summer skies
Touched by the gentle wings of a heavenly host of butterflies
And the water trickles joyfully into the many mountain streams
The chilly winter winds are no more than a hint of gentle breeze.

That's when you grab your sturdy shoes and the trusted old backpack
A snack or two and water and you head off up that mountain track
Right up to the summit where you'll sit an hour or two
Where you'll leave behind your troubles and your dreams are part of
you.

So say it - KOSCIUSZKO!
Sing it - KOSCIUSZKO!
Go up to Kosciuszko
You'll be surprised at what you see!
So shout it KOSCIUSZKO!
KOSCIUSZKO, KOSCIUSZKO
It's a mountain that reminds us that
We're lucky to be free

Lyrics by **Ursula Lang**

Musical arrangement by **John Hospodaryk**

SAMOTNIK Z COOMA PAMIĘCI STANISŁAWA BLUMA

Stanisław odłożył długopis, schował do szuflady biurka plik papierów. Były tam plany nowej inwestycji budowlanej, a także obliczenia – sprawdzał je uważnie w godzinach nadliczbowych. Rzucił jeszcze okiem na list, napisany do stowarzyszenia, które prosiło go o finansowe wsparcie. Nie odmówił pomocy, dołączył czek i zakleił kopertę. Dochodziła godzina siódma. Dzisiaj zasiedziało się w biurze ponad miarę, kieszki grały mu marsza, a wczoraj nie zdążył zrobić zakupów. W lodówce było pusto, nawet skończył się chleb. Na śniadanie zjadł ostatnie dwie kromki z resztką białego sera. Popił herbatą, tej nie brakowało mu nigdy. Zapasy jej trzymał w szafie i to w kilku gatunkach. Wyszły jednak cytryny, a bez nich herbata nie miała smaku, który rozjaśniał jej esencję niczym promyk słońca.

„Czy o tej porze znajdę jeszcze jakąś restaurację?” - zastanawiał się, ubierając marynarkę. Schodził powoli po schodach, stukając parasolem. Na parterze nie było już nikogo, opuszczając biuro zamknął więc drzwi kluczem. Gdy uznano mu tytuł inżyniera dostał znaczną podwyżkę, mógł też zostawać sam na godziny nadliczbowe. Ceniono jego pracę, także odpowiedzialność, z jaką zabierał się do każdego projektu.

„Chyba przesadziłem... - pomyślał – praca pracą, ale gdzie ja teraz zjem kolację? Sklepy pozamykane, może u Włocha czynna knajpa?”

Cooma nie była dużym miastem, a po godzinie siódmej na ulicach nie widziało się wielu przechodniów. A zatem w długie dni lata ulice pustoszały już przed zachodem słońca. Nie inaczej było dzisiaj, gdy Stanisław wyszedł z biura, przecinając murawę parku, który zielonym kwadratem wyznaczał środek miasta. Po drugiej stronie parku znajdowała się włoska restauracja, niestety zamknięta w czwartki. Być może właścicielom nie opłacało się rozpalać ognia pod garnkami dla kilku gości, gdy prawie wszyscy ruszali na cotygodniowe zakupy. Nieco dalej, przy głównej ulicy świecił otwarty pub, gdzie gromadka bywalców rozprawiała o życiu nad kufkami piwa. I można tu było zjeść stek z frytkami, ze szczyptą sałaty czy inną jarzyną. Stanisław był głodny jak półtora wilka, ostatecznie w południe przełknął tylko marny kawałek

kurczaka, a do popołudniowej kawy parę keksów.

Zamówił piwo. Sączyl je bez pośpiechu, czekając na talerz z usmażonym gnatem. Przy sąsiednim stoliku siedział znajomy Peter, lecz tyłem do Stanisława, zajęty rozmową z dwoma kolegami. „Oh, niech sobie siedzi – pomyślał – nie mam ochoty na pogawędkę, zmęczyły mnie te cyferki...” – i wypatrywał tylko soczystego steku. Słuchał brzęczenia rozmów, które unosiły się w zadymionym od papierosów powietrzu. Rozbrzmiewały z drażniącą uszy monotonią, przypominały jakiś dziwny sejmik owadów obradujących nad zagadką stworzenia. Na akustycznym wykresie ich głosy tworzyłyby splecione zygzaki i fale. Ale bardziej drażnił Stanisława dym z papierosów. Kilka lat temu rzucił palenie, odtąd nie znosił zapachu nikotyny. Nadal jednak lubił piwo, a wypił już połowę kufła, kiedy stek trafił na jego

stolik. Przełykał gorące frytki popijając od razu zimnym płynem. Żuł kawałki mięsa z radością wygłodzonego wędrowca, któremu w drodze do celu los pozwolił odpocząć.

W istocie był takim wędrowcem od czasu kampanii wrześniowej, przez lata niewoli a potem pracy w kompanii wartowniczej w pokonanych wreszcie Niemczech. Kiedy okazało się, że jego kraj – jak i całą wschodnią Europę - oddano pod czołgi Stalina, wybrał emigrację. Nie chciał wracać do zniewolonej znowu ojczyzny. Jego szlak wydłużył się o tysiące mil morskich, dotarł na antypody. Rozmyślał o tym często, nawet teraz pochylony nad talerzem z resztkami frytek.

Kiedy kończył jeść, zauważył go Peter i rzucił głośno : „How are you, mate ?” Stanisław pozdrowił go z uśmiechem, ale pozostali na swoich miejscach. Peter w gronie kolegów, a Stanisław w obłoku wspomnień. Kiedy wychodził z pubu, zapadał fioletowy zmierzch. Zapalały się lampy na ulicach. Światło dnia rozpraszało się w przyływach nocy, skradającej się krok za krokiem. Wracał w stronę biura, gdzie zostawił samochód – wiernego i niezawodnego Holdena. Szedł znowu przez zielony kwadrat parku, przystanął na chwilę, by zawiązać sznurowadło. I wtedy zauważył – pod jednym z drzew – ognik papierosa. Ktoś siedział oparty o pień, ukryty w cieniu.

Po chwili wahania Stanisław zbliżył się do postaci i ujrzał znanego mu z widzenia Aborygena, którego widywano na ulicach Coomy. Był on jakby nieodłącznym elementem miasteczka, wpisanym na stałe w jego topografię. Pojawiał się, to znikał i znowu powracał jak przysłowiowy bumerang. Nikt nie znał jego imienia, co dodawało mu aury tajemniczości. Biła z niego nieokreślona moc, energia przyrody, a także narzucająca się godność osobista. Tym razem siedział pod sosną rosnącą pośrodku parku, rysując się ledwie w zapadającym zmroku.

- How are you mate ?

- How are you, my friend ? – odparł Stanisław, zatrzymując się przed Aborygenem - wszystko w porządku ?

- Oh, tak. Słońce zaszło zgodnie z kosmicznym regulaminem, ziemia dalej się kręci, a ja rozmawiam z drzewem...

- Czyli wszystko w porządku! A ja zjadłem kolację, a teraz pojedę się wyspać, bo jutro znowu dzień pracy...

- Tak... - westchnął Aborygen – pewnie myślisz, że ja nie pracuję, co ? Mylisz się, ja podtrzymuję równowagę natury!

- Wierzę w to... - zapewnił go Stanisław – bo w moim kraju też nieraz rozmawiałem z drzewem...

- Oh, naprawdę ? A w jakim to było kraju ?

- Pochodzę z Polski, to daleko stąd... I rosną tam inne drzewa, choć tutaj też widzę brzozy...

- A co przywiało cię aż tutaj ?

- Zły los! Mój kraj znalazł się pod obcą okupacją... Zresztą pół Europy zajęli sobie Rosjanie, a więc trudno tam żyć!

- Coś takiego, to oni mają taką siłę ?

- Mają więcej szczęścia, bo Churchill i Roosevelt dali im lekkomyślnie zbyt dużo koncesji paktując w Teheranie, potem w Jałcie... Sorry, może te nazwy nic ci nie mówią ?

- Fakt, tylko obity mi się o uszy...

- To działo się z końcem wojny...

- Jakiej wojny ? – spytał Aborygen, sięgając po butelkę z piwem.

- Światowej... To było wtedy jak bili się też na Pacyfiku!

- Aha, to nie mieliście dobrego wodka...?

- Tak, mieliśmy, ale był na obczyźnie i nie mógł dotrzeć z pomocą, bo nas zdemobilizowano... Oficjalnie panował pokój...

- To bardzo skomplikowane...- westchnął Aborygen, pociągając łyk piwa.

- Bardzo skomplikowane...- potwierdził Stanisław – a my dalej czekamy na wyzwolenie! Bo po wygranej wojnie z Niemcami nasz kraj zajęli Rosjanie! A teraz grożą jeszcze całemu światu...

- Sorry, mate...Mam tylko jedną butelkę piwa...

- Nie przejmuj się, przed chwilą piłem piwo w pubie...Chyba czas na mnie...

- Czekaj chwileczkę...Czy Kościuszko nie był przypadkiem Polakiem? Coś tak słyszałem...

- Zgadza się, ale on nigdy nie był w Australii. I ktoś inny nazwał górę jego imieniem...To był Polak podróżujący po Australii...

- Wszędzie was pełno, a teraz ty w Cooma! – zaśmiał się Aborygen.

- O, duża przesada! To była wyjątkowa postać! A ja nie odkrywam nowych szczytów, robię plany domów...

- Aha, to poważne zajęcie...Już cię puszcza, ale powiedz mi parę słów o tym Kościuszko...

- No dobrze, on był generałem i wodzem, bił się z Rosjanami...Ale też wojował w Ameryce, by wykurzyć Anglików...

- O, to mnie interesuje! Szkoda, że nam nie pomógł...

- Nie zdążył tu dopłynąć, to szmat drogi...

- To prawda, a może nie lubił nas? I dlatego nie przyplynał?

- Wprost przeciwnie, Kościuszko zawsze był po stronie słabszych!

Po prostu nie wiedział o sytuacji na antypodach...

- No tak, wtedy nie było telewizji! Ale może nie lubił czarnych?

- Bardzo ich lubił! Pewien amerykański generał podarował mu niewolnika z Afryki...I wiesz co zrobił Kościuszko? Zwrócił mu wolność, a potem dał pensję za służbę!

- No proszę, to Kościuszko był świetny facet!

- Ano był, przyjacielu! Mało tego...Gdy od rządu USA dostał duże wynagrodzenie, to wiesz co zrobił? Przeznaczył w testamencie całą sumę na wykup Murzynów z niewoli! A sam żył z procentów...

- Coś takiego, nawet nie kupił sobie z tego beczki piwa?! Wolał wykupić Murzynów...Coś takiego!

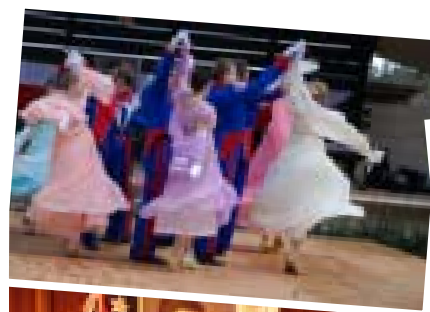
- No widzisz, bo Kościuszko zawsze walczył o wolność... Długo by o tym gadać, jeszcze się nieraz spotkamy... Ale teraz

naprawdę muszę jechać do domu, jestem zmęczony po całym dniu... Do zobaczenia, przyjacielu!

I Stanisław podążył w kierunku auta, zaparkowanego przed biurem. Nagle przypomniał sobie, że zostawił parasol w pubie. „Pójdę tam jutro, na pewno nie zginie... - pomyślał – a teraz prosto do hostelu, czas najwyższy! I spać, spać...”. Przyspieszył kroku. W trawie grały cykady, a ptaki układały się do snu w swoich gniazdach. Na ciemniejącym niebie rozbłyskiwały pierwsze gwiazdy, a posummy budziły się do życia, buszując po konarach. Przekroczył jezdnię, otworzył swojego Holdena i spojrzął jeszcze w stronę parku. Wydawało mu się, że widzi ciemną sylwetkę Aborygena, opartego o pień i rozmawiającego z drzewem. Włączył silnik, ruszając powoli i obiecując sobie, że następnym razem porozmawia dłużej z tym niezwykłym człowiekiem. Wiedział już, że bardzo chciałby zaprzyjaźnić się z nim, a także wypić piwo za jego przodków polujących z oszczepami gdzieś w otchłani Dreamtime.

Marek Baterowicz

CZYTAJĄC KAJENCKIEGO: OPOWIEŚĆ O KOŚCIUSZCE I JEGO WIERNYM SŁUDZE

Był rok 1779. Kościuszko wyruszył na inspekcję fortyfikacji West Point. W drewnianym baraczkę pozostał jego czarny służący imieniem Agryppa Hull. Agryppa wdział na siebie polski mundur generała i wydał przyjęcie dla czarnej braci. Wino łało się strumieniami. Nagle Kościuszko, wróciwszy niespodziewanie, naszedł biesiadników. Zasalutował Agryppie, po czym wznosił toast za jego zdrowie.

Powiedziałam kiedyś: **Australians deserve to know more about Kościuszko.** Jest w życiu i działalności Generała tyle przeciekawych faktów, o których nawet my, Polacy, nie wiemy. Natrafiłam niedawno na książkę autorstwa emerytowanego pułkownika armii amerykańskiej Francisca Casimira Kajenckiego pt *Thaddeus Kosciuszko. Military Engineer of the American Revolution*. Książka ta została w 2001 roku wyróżniona przez International Commission on Military History.

Przedstawia ona biografię militarną Kościuszki. Jawi się on nam nie tylko jako genialny inżynier i strateg, ale też jako człowiek wielkiej skromności... i wielkiego poczucia humoru, o czym świadczy wyżej przytoczona scenka. Scenka ta zresztą dowodzi nie tylko poczucia humoru. Ukazuje ona przede wszystkim Kościuszkę jako wielkiego humanistę, orędownika równości i sprawiedliwości społecznej. Zważmy, że scena ta rozegrała się na ponad 80 lat przed zniesieniem niewolnictwa w USA i właściwie stanowi preludium do ogłoszonego w 20 lat później słynnego testamentu, w którym Kościuszko cały swój amerykański majątek zapisał na uwolnienie i edukację Murzynów.

Pomyślałam, że książkę Kajenckiego powinni przeczytać wszyscy Australijczycy czyli Ozzi, Aborygeni, Polacy, Afrykanie; młodzież i dorośli; politycy, urzędnicy i żołnierze.

W posiadanie książki weszłam w dość niezwykły sposób. Po przeczytaniu internetowej recenzji postanowiłam kupić kilka egzemplarzy dzieła Kajenckiego, aby obdarować nimi australijskich polityków – ministra ochrony środowiska, któremu podlega Narodowy Park

Kościuszki, albo ministra edukacji, a może nawet samego premiera? Jak się okazało, książkę można nabyć w Polish American Center w Filadelfii. Niestety, dla emerytki cena nie do przełknięcia - 50 dolarów amerykańskich za sztukę. Kolejną komplikacją było to, że jako zagraniczny nabywca musiałam najpierw osobiście zadzwonić do Filadelfii w porze, która mi zupełnie nie odpowiadała. Kiedy wreszcie kontakt został nawiązany, pani z księgarni obiecała ustalić koszt wysyłki lotniczej – trwało to i trwało, w końcu postanowiła mnie odesłać bezpośrednio do wydawcy.

Southwest Polonia Press znajduje się w El Paso w Teksasie. Fuksem udało mi się znaleźć tam Polkę, panią Bogusię Pownukową, która zlokalizowała wydawnictwo... a nawet autora! Okazało się, że 89-letni autor mieszka właśnie w El Paso! Odnalazł go dla nas wykładowca tamtejszego uniwersytetu, prof. Z. Tony Kruszewski. Minęło jeszcze trochę czasu i już byłam w bezpośrednim kontakcie z autorem!

Słyszając o planie obdarowania australijskich prominentów zaproponował dar w postaci 10 do 12 egzemplarzy swej książki. „Make it 12” odpisałam zachłannie. W kilkanaście dni później kurier złożył ciężką pakę pod drzwiami. Rzuciłam wszystkie zajęcia i natychmiast zaczęłam czytać książkę. Dopiero następnego dnia uświadomiłam sobie, że nie podziękowałam za przesyłkę.

Więc teraz dziękuję jeszcze raz, tym razem publicznie, Panie Pułkowniku! Z całego serca dzięki za dar dla Australijczyków! Taki dar oczywiście cieszy tutejszych Polaków.

Autor, Francis Casimir Kajencki zaczął pisać książki historyczne po przejściu na emeryturę. Ba, po przejściu na emeryturę poszedł na studia, aby się dokształcać! Ale po kolei. Urodził się w Pensylwanii w listopadzie 1918 roku. Wychowany był w patriotycznych tradycjach polskich. Ukończył Akademię Wojskową w West Point, której zręby budował właśnie Kościuszko. W roku 1943 w stopniu porucznika wziął udział w działaniach wojennych.

Po wojnie zrobił trzy dyplomy magisterskie. Inżynieria mechaniczna rok 1949. Magisterium z dziennikarstwa w 1967 r. W roku 1973 przeszedł na emeryturę w randze pułkownika. W roku 1976 zrobił mag-

isterium z historii. Ma w dorobku kilka książek historycznych: m.in. emigranckie dzieje rodziny Kajenckich, piękną opowieść o generale Pułaskim, no i tę o geniuszu militarnym Kościuszki. Nie traci kontaktu z Polską. Miesiąc temu referat przez niego napisany przeczytał w Polsce jego syn Anthony (symposium w Warce z okazji 40-lecia Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego). Działa w organizacji „Friends of Kosciuszko” przy Akademii na West Point.

Kajencki nie tylko przejrzyście i fachowo opisał, co Kościuszko uczynił w czasie rewolucji amerykańskiej, ale przede wszystkim pokazał, jakie to miało znaczenie dla wywalczenia niepodległości i utrzymania niepodległego bytu. Kajencki wytyka historykom amerykańskim, że milczą na temat nagłego wyjazdu Kościuszki w roku 1798. W czasie drugiego pobytu w USA, gdy schorowany po carskiej niewoli Kościuszko

leczył się w Filadelfii, spotykał przyjaciół-weteranów i zbierał zasłużone hołdy jako bohater o światowej sławie – musiał nagle wyjechać do Europy w tajnej misji. Tą tajną misją obarczył go ówczesny wiceprezydent Thomas Jefferson. Kościuszko miał jechać do Francji i tam doprowadzić do złagodzenia napiętych stosunków politycznych: Francja groziła młodemu, niepodległemu państwu wojną! Kościuszko z powodzeniem wykonał zadanie, wojny nie było. Ale o tym sukcesie Kościuszki na skalę międzynarodową jakos nikt prócz Kajenckiego nikt nie pisał.

Do tych i innych spraw poruszonych w książce płk Kajenckiego będę powracać w kolejnych artykułach, a dzisiaj chciałabym się skupić na temacie, który chyba najbardziej powinien zainteresować wielorasową Australię.

Pułkownikowi Kościuszce, opromienionemu sławą po zwycięstwie pod Saratogą (październik 1777), General Washington powierzył wielkie zadanie: na postrzępionych górach West Point na rzekę Hudson miał zbudować fortyfikacje, jakich jeszcze ten Nowy Świat nie widział. Miały one raz na zawsze zahamować pochód brytyjskiego żołnierza i zamknąć wrogowi furtkę do Ameryki. Budowa fortów, w atmosferze

intryg i zawiści, trwała 28 miesięcy. Tu właśnie, w West Point spotkał Kościuszko przyjaciela z czasów bitwy pod Saratogą, generała Johna Patersona.

Paterson miał niewolnika imieniem Agrippa Hull, niespełna 20-letniego Murzyna. Zaradny, sumienny wesołek był ulubieńcem wielu oficerów. Szczególną sympatią darzył amerykańskiego „Bambo” pułkownik Kościuszko. Pewnego dnia Paterson dał Agrypę Polakowi w prezencie. Zakłopotany Tadeusz powiedział, że chętnie zatrudni Agrypę i będzie go traktował jako wolnego człowieka. Mianował go swoim ordynansem, powierzył kuchnię i odzież.

Pewnego dnia, gdy Kościuszko wyjechał na kilkudniową inspekcję, Grippy (bo tak go zdrobniale wołano) znalazł w szafie piękny, świąteczny mundur polskiej armii. Założył go na siebie, czapkę przystroił strusimi piórami i tak wystrojony zaprosił czarną brać na ucztę. Wino lało się strumieniami. Głosy wesołków niesły się daleko ponad rzekę Hudson ...

Z jakiegoś powodu Kościuszko wrócił niespodziewanie do swej „cabin”. Wszedł niepostrzeżenie, stanął przed Grippim i zsalutował, jakby to tamten był Kościuszką. Biesiadnicy ze strachu pochowali się w kątach. Cała sytuacja była tak zabawna, że Kościuszko wybuchnął śmiechem. Kiedy skruszony Grippy padł masterowi do stóp, ten podniósł go i powiedział na wpół żartobliwie, na wpół uroczyście: „Syn afrykańskiego księcia nie będzie mi do nóg padać”. Po czym wznosząc toast za jego zdrowie poprowadził przez polanę do kwatery Patersona. Po drodze dołączył do nich rozbawiony tłumek oficerów. Jeszcze kilka toastów – i koniec zabawy.

Całą tę scenę opisał w swojej książce o generale Patersonie jego prawnuk, Thomas Egleston. Wiele podobnych historii nasłuchał się od babci i dziadka. Zdaniem babci Kościuszko był „drugi po Bogu” czyli po generale Washingtonie. W wielu generalskich rodzinach opowiadało sobie o legendarnym Kościuszcze przez kilka pokoleń.

Grippy wiernie służył Kościuszcze do końca wojny. Polak był do niego bardzo przywiązany. Kiedy przenosił się na Południe, do armii generała Gatesa, poprosił głównodowodzącego generała Washingtona o zgodę na zabranie Agrypę ze sobą. *I beg your Excellency would grant me a request to carry my boy with me, who since three years wait on me.*

Warunki na Południu były równie opłakane, brak kwater, po jednym kocu na 3 osoby; żołnierze chodzili głodni, w poszarpanych mundurach. Wierny sługa Grippy nie miał butów. Kościuszko wystosował więc podanie do *North Carolina Board of War* z prośbą o parę butów ...zachował się dokument potwierdzający, że Grippy je dostał!

Nie tylko buty dostał Grippy od swego pana. Na pamiątkę wspólnej wojennej służby Kościuszko ofiarował Grippiemu ozdobny pistolet z pracowni Miklaszewskiego w Szkole Rycerskiej. Jest to długa i pasjonująca opowieść – wkrótce do niej powrócimy.

Z książki Kajenckiego wynika, że kiedy Kościuszko wrócił po latach do Ameryki – w 1797 roku, po przegranym powstaniu i carskiej niewoli – Grippy pokonał szmat drogi z Missisipi do Nowego Jorku, aby się ze swym „panem” zobaczyć. Czytamy o tym w różnych źródłach, nie tylko w książce Kajenckiego.

Ufna we wszechwiedzę „Googla” zajrzałam pod hasło „Agrippa Hull”. Ileż tam materiałów! Prócz portretu sędziwego Agrypy znalazłam masę informacji; urodził się w 1759 roku, jako sześciolatek pojawił

się w Massachussets. 18-letni Grippy wstąpił do armii amerykańskiej („na czas trwania wojny niepodległościowej”) w dniu 1 maja 1777 roku. Chłopiec z miasteczka Stockbridge był jednym z pięciu i pół tysiąca czarnych - niewolników oraz wolnych - którzy wzięli udział w amerykańskiej rewolucji.

Władze wojskowe, Kongres a nawet sam Washington wydawali sprzeczne polecenia – raz zezwalali na dołączenie czarnych do wspólnej walki o niepodległość, to znów zakazywali. Powody były różne, m.in. to , że strona brytyjska głosiła, że każdy niewolnik, który przejdzie na jej stronę, zostanie uwolniony, a jeśli zabije białego pana, to

dostanie jego majątek na własność.

Samo życie zadecydowało, co ma być. Trzeba było wygrać wojnę, liczył się zatem każdy żołnierz. W wielu oddziałach, bez względu na oficjalne przepisy, pojawili się czarni patrioci. Agryppa Hull wstąpił do armii Patersona, któremu służył przez dwa lata, zanim ten przekazał go Kościuszce. Agryppa był świadkiem wielu bitew, od Saratogi na Północy po Eutaw Springs na Południu. Pracował również jako asystent chirurgów; był świadkiem wielu operacji polowych, w tym amputacji kończyn, których wspomnienie dręczyło go do końca długiego życia.

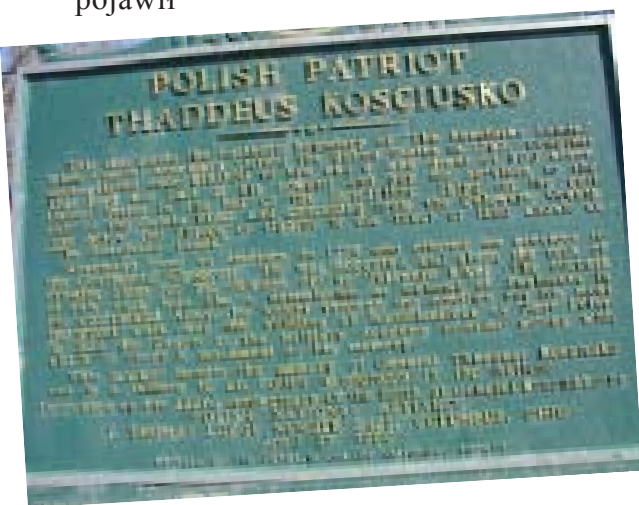
Pod koniec wojny Kościuszko chciał zabrać Agrypę ze sobą do Polski, ale chłopak wołał wracać do Massachussets. Z zaoszczędzonych pieniędzy kupił kawałek ziemi. Przez długie lata odwiedzali go tutaj – kombatanta i żywą legendę – synowie i wnukowie generałów i oficerów.

Kończąc służbę wojskową Agrypa dostał dokument podpisany osobście przez gen. Washingtona. Gdy po wielu latach (w 1828 r.) starał się o kombatantski zasiłek, powiedziano mu, że należy złożyć tenże dokument z podpisem Washingtona. Prawnik działający w imieniu Agrypy zaklinał odnośne władze, aby dokument koniecznie odesłały, bo to najcenniejsza pamiątka Agrypy – wołał zrezygnować z zasiłku, niż rozstać się z historycznym papierkiem.

Agrypa pracował jako kamerdyner u sędziego Theodore Sedgwicka, który został członkiem Kongresu. W oparciu o postanowienia nowej konstytucji stanowej Sedgwick wywalczył wolność dla dwóch lokalnych kobiet-niewolnic: najpierw dla Elizabeth Freeman, a następnie dla Jane Darby, którą później Agrypa poślubił. Jane była zbiegłą niewolnicą z miasta Lenox. Po jej śmierci Agrypa ożenił się powtórnie, poślubił Margaret Timbroke oraz adoptował córkę Mary Gunn, niewolnicy zbiegłej z Nowego Jorku.

Przypomnijmy, że w 1797 roku Agrypa pojechał do Nowego Jorku na spotkanie z Kościuszką.

Współcześni określali Agrypę jako człowieka pobożnego, dostojnego, honorowego ... i dowcipnego. Zarówno biali jak i czarni traktowali go jako lokalnego mędrca. On sam uważał się za patriarchę Stockbridge.

Już jako sędziwemu dżentelmenowi zrobiono mu pierwsze (i jedyne) zdjęcie. Miał wtedy 84 lata. Na podstawie tego zdjęcia w kilka lat później wykonano portret, który do dziś wisi w Stockbridge Public Library. Agrypa zmarł otoczony powszechnym szacunkiem w 1848 roku w wieku 89 lat.

Agrypa nie był jedynym czarnoskórym uczestnikiem wojny, o którym coraz częściej uczą w amerykańskich szkołach. Niezwykłą na tamte czasy karierę zrobił asystent gen. Washingtona Prince Whipple – wojnę zakończył w randze generała. Inny słynny Murzyn to James Armistead, który oddał nieocenione przysługi szpiegowskie (przepraszam wywiadowcze) markizowi de Lafayette w czasach, gdy ten grał w „kotka i myszkę” z generałem Lordem Cornwallisem. Armistead wiernie i z narażeniem życia dostarczał ważnych informacji Lafayetteowi. Po wojnie Lafayette wystąpił do parlamentu stanu Wirginia o nagrodzenie zasłużonego niewolnika wolnością. Wolny człowiek, James, przyjął wtedy nazwisko swego dobroczyńcy i znany był już jako James... Lafayette.

Lafayette znał również i cenił Agrypę. W czasie drugiej swej wizyty w Ameryce (1784 r.) zaprosił Agrypę na spotkanie „kombatantów” w Nowym Jorku.

Jak z powyższego wynika, zarówno Kościuszko jak i Lafayette serdecznie interesowali się losem Murzynów amerykańskich; całym sercem sprzeciwiali się niewolnictwu. Opuszczając Amerykę Kościuszko przeznaczył dochód z nadanej mu ziemi na budowę pierwszych w Ameryce szkół dla czarnych. Z kolei Lafayette po powrocie do Francji założył organizację „Przyjaciele Czarnych”.

Ernestyna Skurjat – Kozek

BO MY Z CIEBIE – NACZELNIKU...

Rozpraszamy się po świecie GC
Taka nasza wola. GD
I tam zawsze będzie Polska, GC
Gdzie ją zabrał Polak. H7 e

Też ruszałeś po wielekroć CD
By pokazać światu, G e
Gdzie o wolność bić się trzeba CD
Nie zbraknie – Polaków. GG7

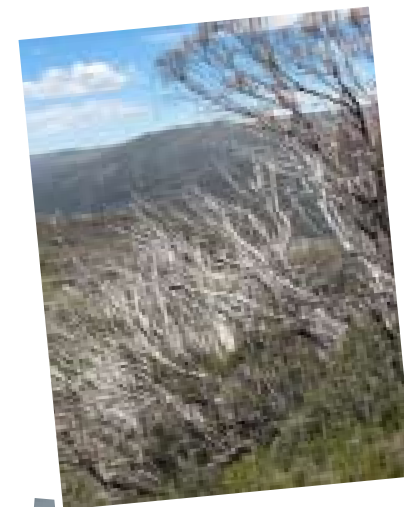
Ref.: Bo my z Ciebie - Naczelniku.. CD.
Jak z rodzinnej pieśni, G e
bo my z Ciebie – Tadeuszu... CD
Jesteśmy!.. G e

Bo my z Ciebie – Naczelniku.. CD.
Jak z Bogurodzicy, Ge
Bo my z Ciebie – Tadeuszu CD
Wszyscy! G (CG)

Z kraju, który wolność stracił
Ty – z Polski - generał -
Jej pochodnię – wszystkim braciom
Niosłeś za ocean.

Przyszedł Rok 80-ty
Z Bogiem i Honorem.
Wtedy w Gdańsku i Szczecinie
Byłeś naszym wzorem.

Ref. Bo my z Ciebie...
I nasz papierz na Wawelu
U Twojego grobu:
Polska – żagwią chrześcijaństwa –
Chrystusem Narodów!
Nie damy się Europie
W jej tyglu – rozpuścić!

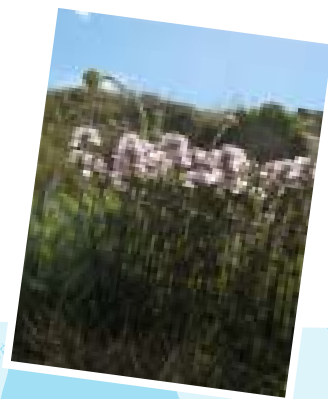

I to będzie widać zewsząd –
Aż z Góry Kościuszki.

Ref. Bo my z Ciebie...

Słowa **Tadeusz Buraczewski**

Muzyka **Lech Makowiecki**

KOŚCIUSZKO W SZWAJCARII

Tam w Szwajcarów wolnej ziemi żył Kościuszko długie lata
I obracał tęskne oczy, gdzie rodzinna jego chata.
I obracał tęskne oczy, gdzie rodzinna jego chata.
Z Maciejowic w ranach wzięty ciężką przetrwał on niewolę,
Nim wygnaniec poszedł we świat na tułactwo, na niedolę.
A gdy poczuł, że śmierć blisko ujął w ręce miecz swój dumny
I rzekł „Walczył w świętej sprawie, włóżcie ze mną go do trumny!”
I na północ spojrział rzewnie, twarz mu blaskiem się zajęła,
I konając wyrzekł z mocą: „Jeszcze Polska nie zginęła!”

Słowa **Maria Konopnicka**

Muzyka **Paulina Paździor**

KOŚCIUSZKO NAD SNOWY RIVER

Ujrzałem go dochodząc do rzeki,
mijając skały, kępy kwiatów
- Snowy River bierze tu początek
i płynie wśród szarych głazów
i wiatru z Gór Snieżnych

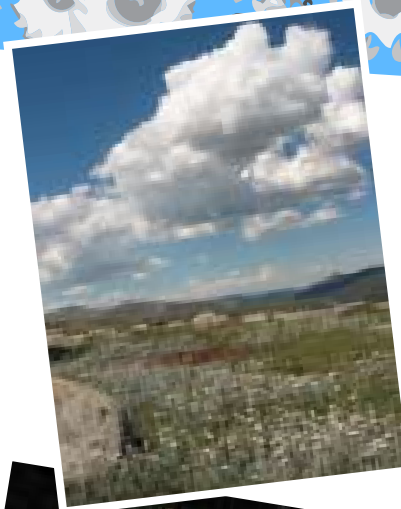
Ujrzałem go dochodząc do rzeki,
Kościuszko jechał stępa od przełęczy
nad brzegiem zsiadł z konia,
który pił głęboko
krystaliczną wodę
Zbliżyłem się jak we śnie...

- Naczelniku, bądź pozdrowiony
na ziemi opuszczonej przez anioły!
- I ty pozdrowiony bądź przechodniu,
gdziekolwiek zdążasz
o tej porze zmierzchu...
O, tam gdzie idę
nie zdołam dojść przed kresem...

- A ja muszę dotrzeć i to prędej,
bo naród znowu wzywa mnie uśpiony...
Cwałować mi przez śniegi i wrzosowiska,
przez mgły i wąwozy,
a szablę ostrzyć o kwadry księżyca!

Marek Baterowicz

Snowy River, 2 grudnia 2007

EDMUNDZIE PODRÓŻNIKU

Szukając przeznaczenia
opuścił domu progi
opuścił kraj rodzinny
który był mu tak drogi
Zostawił tu swoją miłość
ruszył na podbój świata
tam gdzie wysoka góra
dolinę Latrobe oplata

Refren.: ..
Edmundzie podróżniku
Twa praca kunsztem była
dzięki Twoim odkryciom
pamięć o Polsce odżyła
Mądrością doświadczeniem
napawasz dumą rodaków
imieniem wodza Kościuszki
rozślawiasz imię Polaków

Ty odnalazłeś skarby
tej australijskiej ziemi
która ropą płynąca
węglem, złotem się mieni
A my ptaki wędrowne
drugą ojczyznę tu mamy
szczytem Góry Kościuszko
o Tobie pamiętamy

/o Polsce pamiętamy/

Refren :...Edmundzie

.....
Ta góra choć daleko
od domu rodzinnego
przypomina nam cząstkę
kraju ukochanego
i bielą śnieżnych szczytów
tęsknoty nasze koi
na ziemi nam przyjaznej
jak Wódz Kościuszko stoi

Refren:.....Edmundzie

.....
Słowa **Regina Sobik**
Muzyka **Asia Lunarzewska**

BOHATERSKI ŻYWOT P.E. STRZELECKIEGO

Urodził się w kraju nad Wartą,
Wyłonił się z Raka zodiaku,
Spłynął pod gwiazdę nieszczęsną,
wyrósł w mieście Poznaniu.

Obumarli go bliscy tak drodzy,
Doznał głodu i biedy,
Zabrakło dla niego miłości,
Odwróciły się odeń planety.

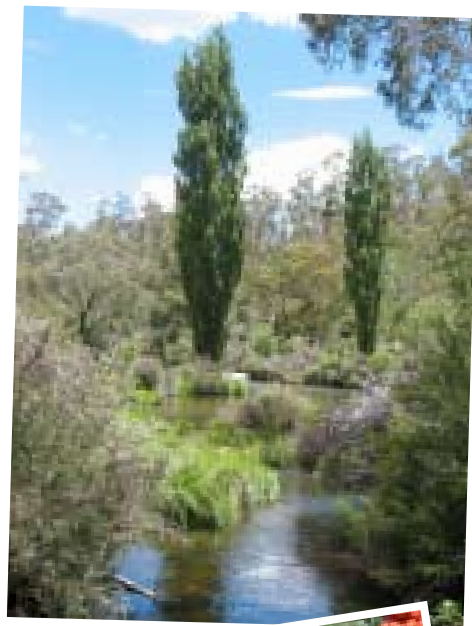
Kochał gorąco i szczerze,
Otworzył serce szeroko,
Mógł wyzwolić Najlepsze!
Pragnął wznieść się wysoko!

Nie miał nic do stracenia,
Oddał swoje łzy grobom.
Ciagnęły go w świat marzenia!
Stawił czoła przeszkodom.

Stanął w krainie obcości,
Poznał uśmiechów promiennosc.
Zadurzył się w ludzkiej miłości,
Doświadczył Dobroci obecność.

Przebył pustynie białe,
Przepłynął morza szerokie,
Poznał dalekie kraje,
Zdobyl góry wysokie.

Odkrył swiata piękności,
Nakarmił ludzi w głodzie,

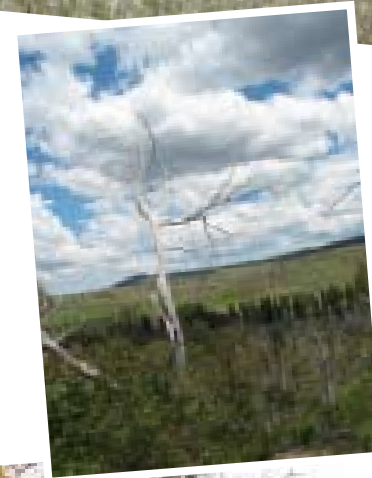
Dzielił się wiedzą z bliźnimi,
Zniszczył swe ręce w robocie.

Znalazł swe miejsce na ziemi.
Dopiął, by znaleźli je inni.
Podawał rękę tonącym,
Był ciągle taki niewinny.

Skąpany w sukcesów słodkościach
Utknął był w Szczęścia sieci.
Chciałby tu zostać do końca.
Nie chciał wracać po śmierci.

Dziękaj Go ze mną wiek i lata,
Łączy nas reszta w całości.
Nie spotkaliśmy się tu na Ziemi,
Odnajdziemy się kiedyś w wieczności.

Słowa **Marysia Thiele**
Muzyka **Jurek Scislowski**

LIST DO ADYNY

OD PAWŁA EDMUNDA STRZELECKIEGO

Raz jeszcze chciałbym wyruszyć w stronę szczytów,
by zerwać kwiat dla mojej Adyny
i – choć góry dzisiaj chmurami spowite –
pójdę znowu tym szlakiem pustynnym

I mierząc się z wiatrem, co osaczył ciało,
jak na flecie zagram mojej duszy piosnkę
- skargę wygnańca, tyś moje zwierciadło,
przez mgłę przebiję się w końcu jak słońce

I promieniem jasnym w twym śnie się zapalę,
Bo przecież śnisz o mnie, daleka stokrotko
I spłonę wreszcie nad ust twych koralem,
tę jedną w życiu mym przeżyję rozkosz.

A gdy niespełniona – jest jak malowanie
i w sieci wyobraźni jawi się tym piękniej,
marzyć mi o Tobie, aż serce ustanie...
Adyno – list ten pieczętuję cierniem.

Marek Baterowicz
Jindabyne 4 grudnia 2007

POLONICA

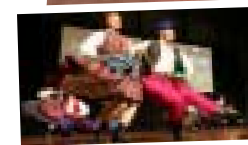
(POD KRZYŻEM POŁUDNIA)

Krzyż Południa
niewidzialny z Polski
krańcami globu ludzie złączeni
i ci, zrodzeni w polskiej ziemi

wielcy POLACY – obywatele świata
ludzie jak my, duma naszych korzeni
zasiali tu myśl na szczytach gór
i pracowitość w tunelach z kamienia

pot, łzy i uczucia
wryły polskie imię na Antypodach,
gdzie my teraz żyjemy –
dumni spadkobiercy...

Słowa **Aleksander Pęczalski**
Muzyka **Asia Lunarzewska**
(Druka kompozycja) **Jurek Scislowski**

TRZY SERCA, TRZY DROGI I JEDNA TĘSKNOTA

Nie mogło Ich Trzech nie być w naszej historii
Ołtarz ich Ojczyzny to ofiarny stos!
Czy byłaby Polskość Polskością w Australii
Jaki bez Nich byłby trudny polski los?

Strzelecki, Kościuszko i Stanisław Blum
- Każdy z nich w swej piersi polskie serce miał.
Wytrwali - choć groził wrogich mocy tłum
I nad polskim krajem obcy wichur wiał...

- Kościuszko? - Odwagą i krwią swą szafował
W zmaganiach i bitwach przebył Ziemi szmat
Że naród wyzwoli w Krakowie ślubował
Jego wielkie czyny zadziwiły świat.

- Strzelecki? - Na szczyty Australii się wspiął
Badaniu tej ziemi ogromny trud dał
On w ludzką naukę nowy impuls tchnął
I zawsze w pamięci Ojczyznę swą miał.

- A Blum? - On owoce swej pracy rozdawał,
By biedy nie znali ci co mieli mniej.
I w dobroczynności zawarł życia kawał
Swoją cichą radość i szczęście brał z niej.

Oto są Trzy Serca - Drogi życia Trzy
Znad Wisły i Warty, z kraju kurnych chat.
Łączy ich tęsknota i za krajem sny
Mimo różnych epok i odległych lat.

Oto troje ludzi - z Polskiej Ziemi wiara
Najwięksi z Rodaków. Im chciało się chcieć!
Czy trzeba dziś prosić, by każdy się starał
Pamięć o Nich w sercach już na zawsze mieć...

Zdzisław Grabowski

MIJAJĄ DNI, PŁYNĄ LATA

Mijają dni, płyną lata, stygnie pamięć,
Mnożą się daty, fakty i zasług cały stos,
Co kto uczynił, powiedział albo też wywalczył,
Oddał życie z honorem za ojczyzny los...

Plejada pisarzy, malarzy i poetów,
Dorobek wielkich jednostek uchować tak chciała,
Nie bacząc na czasy do wroga z diamentów strzelała,
I ukochała wartości, których nigdy nie przeminie czas...

A jam zwykły śmiertelnik i słuch o mnie zaginie,
Na żaden piedestał wchodzić nie zamierzam,
Mam tylko w zanadrzu kilka słów o człowieku, którego
Sława i legenda- powiadają- znacznie dłuższa niż jego
Życie zdaje się, było nakreślone.

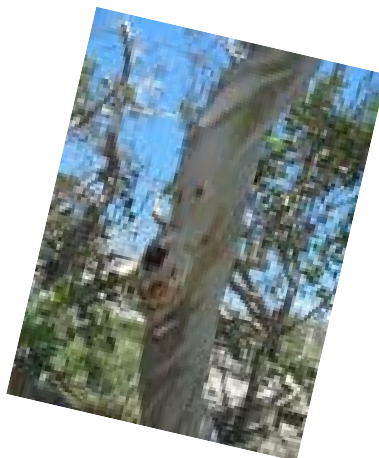
Zachowajcie odrobinę pamięci dla imienia
I nazwiska; niech Wam się przyśni od czasu do czasu
Portret powstańca niezwykłego...

I tak przypadkiem na kartach historii znalazł się on:

Niezapomnianej pamięci Tadeusz Kościuszko,
Żołnierz z zawodu, z wyboru- powstaniec,
Raz z triumfem na twarzy, to znów pod ciężarem,
Cokolwiek wspomnę, nie wszystko wymienię,
Bo zasług cały stos; życie z honorem oddane za
Ojczyzny los, a pamięć ludzka choć nietrwała,
Potęgą i tradycją narodu jest...
I w małej myśli płynie dawniejsza Tadeusza chwała,
Niż wart byłby tego kolejny ze spisu pomnik...

Zachowajcie odrobinę
pamięci dla imienia
I nazwiska; niech Wam się przyśni od czasu do czasu
Portret powstańca niezwykłego...

Joanna Sroczyńska z Liceum im. T. Kościuszki w Koninie

PHOTOGRAPHY CREDITS

The Puls Polonii Cultural Foundation sincerely thanks the following individuals and organisations for kindly allowing their photographs to be used in the compilation of this anthology

Tomasz Binkowski	Shannon Mackay
Robert Choróbski	Basia Meder
Olga Dębowska	Michał Nisengolc
Ania Frączek	Marcin Olesiński
Michał Godlewski	Puls Polonii
Grzegorz Kocunik	Lachlan Schofield
Magdalena Kopydłowska	Sebastian Swaczyński
Andrzej Kozek	Lukasz Swiatek
Krzysztof Kozek	Tomasz Swiatek
Patrycja Krymowa	Graham Wood
Paul Mackay	

PUBLISHER'S DETAILS

Copyright The Puls Polonii Cultural Foundation, 2008
Copyright Individual Authors

Commissioned by The Puls Polonii Cultural Foundation
Published for the 2008 Mound and Mount Kosciuszko Festival

The Puls Polonii Cultural Foundation
Fundacja Kulturalna Pulsu Polonii
33 Valley View Cres. Epping North NSW 2121 Australia
www.pulspolonii.com

Art work, graphic design and anthology compilation
Lukasz Swiatek

Editors
Ernestyna Skurjat-Kozek
Lukasz Swiatek

Printed by
Xtreme Printing

THE COMPETITION JUDGES

The Judges of the 2008 Mound and Mount Kosciuszko Festival
Music, Literature and Photography competitions were:

1. Ryszard Bator
2. Dr Maria Besemeres
3. Lucy Bracher
4. Prof. Robert Debski
5. John Hospodaryk
6. Ray Killen
7. Tom Koprowski
8. Ursula Lang
9. Ernestyna Skurjat-Kozek
10. Robert Wolf

THE MOUND AND MOUNT KOSCIUSZKO FESTIVAL

2008

SPONSORS

BUSINESSES & ORGANISATIONS

The Polish Consulate in Sydney

The Blum Foundation
Committee

National Parks Snowy Region
Visitor Centre, Jindabyne

Bartek Painting Co.

Kasper Kacprzak of KC
Balancing Services

Xtreme Printing

Cooma-Monaro Shire Council

Snowy River Shire Council

The Snowy River Echo

Mountain Maid Cleaning
Services

Paradise Studio, Avalon

The Polish Place, Tamborine
Mountain, QLD

Borsch i Vodka, Canberra

3 Colours Painting Services

Australijskio-Polskie
Towarzystwo Historycznego

Rotary Club Cooma

Sambe Opals

Jindabyne Florist

Medos and Żywiec

Fairidge

INDIVIDUALS

Dr Ewa Walczak

Ryszard Hodowany

Tom Koprowski

Barbara Meder

Dr Kaja Lukaszewicz

Tadeusz Szymanski

A Big Thank You to Everyone Who Helped Make This Festival Happen